

SLOVENSKI ČEBELAR

GLASILO ČEBELARSKIH ORGANIZACIJ
SLOVENIJE

LETO 1959

ŠTEV. 5

SLOVENSKI ČEBELAR

GLASILO ČEBELARSKIH ORGANIZACIJ SLOVENIJE

ST. 5

LJUBLJANA, 15. MAJA 1959

LETNIK LXI

VSEBINA

S. R.: S čebelami več grozdja	97
Avgust Brezavšček: Kako naj čebelarimo?	99
J. Perovšek: Preleganje in še kaj	101
S. Raič: Nekaj o satnikih	105
Stevo Lončarevič: XVII. mednarodni čebelar- ski kongres v Bologni in Rimu (Nadaljevanje in konec)	105
J. Fašalek: Stari čebelarški pisci o čebelah in čebelarjenju (Nadaljevanje)	108
H. Gontarski: Kako deluje nosemak (Nadalje- vanje in konec)	115
Vladi Martelanc: Prevozniški problemi	115

POSVETOVALNICA

Odgovori: K 5. vprašanju o postavitvi čebel- njaka. Vprašanja: 15. Poraba obnožine. 16. Zdravilnost obnožine. 17. Usločenje letvic pri zažičevanju satnikov	119
--	-----

OSMRTNICE

Franc Rožej, Jakob Cerar, Anton Rozman, Karel Pečnik	121
---	-----

MALI KRUIEK

Kaj regulira življenje v panju. Letošnja zima in pomlad. O nosemavosti. Begalnica v čebel- njaku. Dajmo čebelam zrak tudi pozimi. Če jo matica pobriše. Pelod v medicini. Nemška sodba o kranjski čebeli. Napajališče. Pred spomladansko trebitvijo. Cene medu.	122
--	-----

NAŠA ORGANIZACIJA

Iz čebelarkega društva v Radovljici	125
Občni zbor čebelarkega društva v Radečah	126
Ali je to čebelarstvo?	127
Ena izmed Kirarjevih	128

VINJETA PANJSKE KONCNICE

Ples živali

List izhaja vsakega 15. v mesecu. Izdaja ga Zveza čebelarških društev za Slovenijo v Ljubljani, Miklošičeva cesta 30, tiska Triglavska tiskarna v Ljubljani, ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik: Vlado Rojec. Letna naročnina 650 din, za inozemstvo 1000 din. Posamezna številka na 32 straneh stane 80 din, na 16 straneh 40 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje list v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da bo do konca leta poravnal celotno naročnino. Številka čekovnega računa pri Komunalni banki v Ljubljani, Miklošičeva cesta

600-70

3-1077

S ČEBELAMI VEČ GROZDJA

S. R.

Vinska trta je vetrocvetka. Vinogradniki, ki so hkrati čebelarji, so se že sprijaznili z žalostnim dejstvom, da njihove čebele ne obletavajo trt. V izrazito vinogradniških pokrajinah je zato čebelja paša včasih precej utesnena.

Uspešni poskusi, ki so jih zadnja leta napravili v južni Rusiji, pa nudijo čebelarjem v vinogradniških krajih nove, mnogo obetajoče možnosti. O njih poroča »Pčelovodstvo« l. 1958.

Opazili so, da se trta pomanjkljivo oprashi, če v kratkem času njenega cvetenja, 7 do 10 dni, trajno brezvetrje ali dež ali megla ovirajo naraven prenos peloda.

Da bi čebele usmerili na cvetje vinske trte, so to cvetje namakali v sladkorni raztopini, tako odišavljeno raztopino pa pokladali v panjih. Poleg te klaje so čebele istočasno dobivale v prvih treh dneh cvetenja vinske trte vsakokrat po 100 g sladkorne vode z dodatkom 50 % klorkalcijeve raztopine, v kateri so se namakali cvetovi konkurenčnih medečih rastlin iz bližnje okolice. Klorkalcijeva raztopina naj bi čebele odvrnila od obiskovanja nezaželenih rastlin. S tem strašilnim sredstvom so dosegli, da so čebele popolnoma spremenile smer svojega letenja.

Odišavljeno dražilno krmo so pripravili iz sladkorne raztopine v razmerju 1 : 1. Tri ure pred pitanjem so v emajlirane posode na vsak liter že ohlajene raztopine vložili po 10 latov trtnega cvetja. Za vsako družino so porabili vsak dan 4 late in 400 g sladkorja. Pazili so, da je bilo v poizkusnih panjih čim manj peloda.

Uspeh tega postopka so ugotovili takole: šteli so, koliko čebel je obletavalo trte, nadzirali zaloge obnožine v panjih, pregledovali grudice peloda, delali statistiko o zarodkih in presojali trgatev.

Pri nekem poskusu so dva dni prej, preden je zacvetela trta v nekem vinogradu, ki je meril 14 ha, postavili 50 panjev.

Količina obnožine v satju je po sedmih dneh poskusa narasla povprečno za 85 %; pri tem so pregledane grudice imele 68 do 85 % trtnega peloda. Nenavadno je bilo, da so čebele bolj vplivale na velikost plodov, kot pa pripomogle k večjemu številu zarodkov. Tako je bila trgatev v vinogradih, ki so jih obiskovale čebele, do 48 % boljša kakor na parcelah, ki jih čebele niso obletavale.

Nadaljnje poskuse so delali v drugem vinogradniškem okolišu z drugačno vinsko trto, vendar ob enakih pogojih. Uporabili so 88 panjev, ki so jih postavili čim bliže k vinogradom. Po opravljeni usmeritvi je obiskalo 487 čebel 500 trt nadzorovane parcele v soseščini stojišča, medtem ko je v istem času v vinogradu, oddaljenem 1000 m, obiskalo cvetove le 91 čebel.

Obnožina usmerjenih čebel je imela pri tem poskusu 14,5 % več grudic s trtnega cvetja kakor pri neusmerjenih čebelah.

Tudi pri tem poskusu so bile jagode s trt, ki so jih oprášile čebele, večje. 100 jagod brez čebelje oprášitve je tehtalo 150 g, pri cvetovih, ki so bili oviti z gazo, le 118 g, pri tistih, ki so jih oprášile čebele, pa 191 g.

500 trt, ki so jih obiskovale čebele, je dalo 143 stotov grozdja, tiste pa, ki so jih čebele zanemarjale, ker so morale do njih leteti 1000 m daleč, 40 stotov manj.

Medsebojna primerjava raznih poskusov je pokazala, da je pri posameznih sortah grozdja uspeh čebeljega opráševanja različen, vendar, kakor trdi pisec Strešenko, vedno precejšen.

Nimamo vzroka, da bi dvomili o uspehih navedenih poskusov. Zato bi bilo prav, da bi tudi naši vinogradniki stopili v stik s čebelarji in tedaj, ko cvete vinska trta, pospešili na navedeni način oprášitev cvetov. S tem bi vsekakor dosegli obilnejšo trgatev.

Vse to je samo nov dokaz, kako velik pomen ima čebelarstvo za narodno gospodarstvo. Zato zasluži vsestransko podporo.

KAKO NAJ ČEBELARIMO

AVGUST BREZAVSCEK

Odgovor je kratek! Kakor moremo. »Ta prav govori,« bo marsikdo dejal, »kaj bi si toliko belil glavo z vsemi mogočimi in nemogočimi teorijami, ko pa je vse tako preprosto. Čebelaril bom, kakor bom mogel, pa naj drugi rečejo, kar hočejo.«

A vendar nisem mislil tako. Vsak čebelar si mora svoje čebelarstvo tako urediti, da bo čim boljje ustrezalo njegovim krajevnim razmeram in osebnim potrebam. Upoštevati mora pri tem vsa temeljna pravila sodobnega čebelarstva.

Drugače bo čebelaril v nizki, topli legi z zgodnjo pomladansko pašo, drugače tisti, ki je v hribovitem in mrzlem kraju, drugače oni, ki ima čebele vedno doma in zopet drugače prevaževalec. Ta ima za čebele veliko časa, drugi pa si more le tu in tam ukrasti kakšno prosto uro. Ta je mlad in krepak, da bi hribe prestavljal, drugi je zopet prileten in bolehen, pa ne more plezati za roji na visoka drevesa itd.

Ko sem se po 15 letih vrnil iz Italije, sem začel znova čebelariti z 10 AŽ-panji, ki so mi ostali od mojega, nekdanj precej velikega čebelarstva. Skrbno sem prebiral čebelarske knjige in revije, obiskoval večje čebelarje in se praktično izpopolnjeval, kolikor mi je pač čas dopuščal. S 40 leti službe sem šel v pokoj in potem sem se začel intenzivneje ukvarjati s čebelami. Polagoma sem povečal svoje čebelarstvo. Toda, ko doseže človek šest križev in jih še prekorači, nima več tiste gibčnosti in moči kot nekdanj: oči opešajo, noge postanejo okorne, roke se tresejo — od dobrot tega življenja. Edino ljubezen do čebel me je držala in silila, da sem vztrajal in prilagodil čebelarstvo, kakor se mi je zdelo najprimerneje za moja leta.

Vedno sem skrbel za dobre matice. Ker se za množično (serijsko) vzrejo matic nisem čutil dovolj sposobnega in ker tudi nisem imel za to potrebnih priprav, sem si pomagal, kakor sem vedel in znal. Ko sem prišel ob rojenju do kake matice ali matičnika, sem ju s peščico čebel takoj vtaknil v kako škatlo. Potem sem si preskrbel nekaj trisatnih prašilnikov, kasneje pa sem preuredil za ta posel AŽ-panje v štiri prašilnike.

Matice in matičnike sem vedno jemal od »vzornih« plemenjakov. Takih plemenjakov nisem prestavljal, s čimer sem jih prisilil k rojenju. Roje iz teh panjev in družin, ki sem jim dodal tako pridobljene matice, sem držal ali samo v plodišču ali pa samo v medišču. Sedaj imam tri take panje s šestimi družinami. Od njih dobivam vzrejni

material, in sicer tako, da jih pustim rojiti, ali vzamem od njih matičnike in zalego za prašilčke. Vsako leto vzredim 15—20 matic. Kako to delam sem razložil v svojem članku: »Skrbimo za rezervne matice.« (SČ. 1957 št. 7—8). Koristno bo, če ga čebelarji še enkrat preberejo, da si bodo na jasnem glede nekaterih stvari, ki jih v tem članku ne obravnavam posebej, ker sem govoril o njih že v prejšnjem sestavku.

Kako in kdaj izmenjam matice? Matic ne dodajam prej kot jeseni, ako ni to kje neogibno potrebno. Do izgub skoraj ne pride, ker dodam brezmatičnemu panju vso družinico. Po preložitvi prašilčka v nov dom bi moral, kot nekateri svetujejo, pustiti panj še kakih deset minut odprt, ker baje svetloba zelo pomirjevalno vpliva na čebele, sicer pa to ni potrebno in jaz tega ne delam. Morda bi bilo to umestno tedaj, kadar dodamo samo matico.

Jeseni izmenjam vse stare in manj vredne matice. Prašilčke, ki mi še ostanejo, pa zazimim, da si z njimi pomagam v primeru spomladanskih izgub. Tako sem lansko zimo že 1. februarja (vreme je bilo nekaj časa izredno toplo za tisti čas) pomagal panju, ki je bil izgubil matico. Ta je bil potem skozi vse leto med najboljšimi.

Ali se spleča prezimovati te majhne prašilčke? Tov. L. Babnik je odločno proti temu in morda še več čebelarjev. Tudi jaz se deloma strinjam z njimi, vendar moramo upoštevati tisto, kar lahko s tem dosežemo. Če so na Agleškem po dolgoletnem preizkušanju prišli v velikem čebelarskem obratu v Buckfastu do zaključka, da je najbolje in najkoristneje, dodajati matice šele naslednjo pomlad, potem moramo tudi mi skromni čebelarčki vsaj verjeti, ker se praktično o tem najbrž nikoli ne bomo mogli prepričati, da je tako edino pravilno. Vrednost matic spomladi po mojem vsekakor odtehta stroške za tisto malenkost hrane, ki jo moramo tem družinicom pustiti čez zimo. Gotovo pa je, da za tisoč dinarjev ne more čebelar oddati matice spomladi; to se res ne spleča.

Mnogi čebelarji dodajajo matice, brž ko so se sprašile v enosatnih prašilnikih. To je napak, prezgodaj. Taka matica je še plaha, in jo čebele, če jo že sprejmejo, skoraj vedno tako pokvarijo, da ni nič kaj prida z njo. To pa kljub vsem varnostnim ukrepom, ki smo jih pri tem upoštevali. Matica začne pravilno zalegati šele čez daljši čas, morda čez kake 4—5 tednov. Tedaj se pri dodajanju obnaša mirno, in se čebele nič ne razburjajo. Sprejmejo jo tako rekoč mimogrede, ne da bi se tega zavedle.

Po mojem mnenju je za naše razmere najprimerneje, če izmenjamo matice jeseni, ko se čebele že pripravljajo za zimo in ko se

polega zadnja zalega. Dodajmo celo družinico in uspeh bo zagotovljen. S tem pa nočem reči, da ne smemo posnemati velikih mojstrov in izmenjavati matic šele spomladi. Če ti tako delajo in se ne strašijo večjih stroškov s prezimovanjem, že vedo, zakaj je tako prav. Sicer pa ni nihče nezmojljiv.

PRELEGANJE IN ŠE KAJ

J. PEROVSEK

V lanskem poletju sem doživel dva zanimiva primera preleganja. V prvem primeru sem štiri rezervne družinice že v marcu porabil, peto pa pustil še naprej v prašilniku, ker sem pri spomladanskem pregledu ugotovil, da matica ne zalega strnjeno in sem jo nameraval zamenjati z novo. V hladni noči pa so čebele matico zapustile. Zlezla je iz panja in nekega jutra sem jo našel mrtvo na bradi. Ko sem družinico pregledal, sem opazil na treh satih samo pokrito, vendar dokaj raztreseno zalego, na srednjem satu spredaj pa dva matičnika z en dan starimi jajčeci. Sat sem porinil nazaj v panj, ne da bi matičnik podrl. Ker sem imel ravno tedaj dober ducat lepih, zrelih matičnikov, ki so izvirali od dobre družine, sem enega, v katerem je matica že stružila pokrovec, da se osvobodi, vcepil temu prašilčku. Popoldne sem v panj pogledal samo toliko, da sem ugotovil, kaj je z matičnikom. Čebele so ga dobro pričvrstile, od njega pa je visel pokrovec, kar mi je dalo upanje, da je matica v redu izlezla. Deseti dan sem družinico znova pregledal. Na srednjem satu sem našel matico in nekaj mlade zalege. Zadovoljen, da se je matica srečno sprašila, sem panj zopet zaprl.

Ob tednu sem hotel ugotoviti, kako matica zalega. Ko pa sem stopil k panjičku, sem na svoje veliko začudenje zaslišal, ko vratec niti odprl še nisem, v njem močno šumenje. Podkadir sem družinico in odstranil okence, a že je padel na tla klobčič besnih čebel, ki so tesno oklepale matico. Le s težavo sem jo oprostil. Manjkala ji je ena noga in bila je tako zdelana, da se je komaj premikala. Priprl sem jo v matičnico in premišljal, kaj naj to pomeni. Ni mi šlo v račun, zakaj so čebele tako šumele, še preden sem panj odprl.

Družinica se je medtem nekoliko umirila. Zato sem spustil matico ob kraju, kjer ni bilo mnogo čebel, v panj in vratca hitro zaprl.

Ponoči sem premišljal in zaman skušal rešiti uganko. Toda že naslednji dan mi je bilo vse jasno.

Zjutraj sem odkril pred panjem mrtvo pohabljeno matico. Ko sem družinico, ki se je medtem popolnoma umirila, pregledal, sem bil prijetno presenečen. Na srednjem satu je dostojanstveno stopicala lepa matica, ki je v kratkem času zalegla že tri sate.

Pregnana matica se je vsekakor polegla iz jajčeca odmrle stare matice. Torej sem ga pošteno polomil, ker nisem odstranil jajčec iz domačih matičnikov, preden sem vcepil zrel matičnik iz drugega panja. V večini primerov naredo to čebele same, kar se pa izjemoma tu ni zgodilo. Čebele so gojile matico prav do poleženja in jo šele potem kot nepotrebno ugonobile.

Drugi nič manj zanimivi primer sem doživel pri družini števil. 9. Imam navado, da vsako leto izmenjam vse dve- do triletno matico. Le pri izredno dobrih družinah napravim sem ter tja izjemo. Družina št. 9 je bila v hojevem letu 1957 med najboljšimi, saj je prinesla 32 kg medu nad povprečje. Zato ji matice v tem letu nisem izmenjal, čeprav je bila stara že tri leta. Računal sem, da jo bo družina sama prelegla, kar se je tudi zgodilo.

V mesecu juniju naslednjega leta sem družino pregledal. Stara matica je še zalegala in o preleganju ni bilo sledu. Čez mesec dni sem nameraval matico uničiti in družini dodati mlado. Ko sem jo iskal, pa sem zapazil na šestem satu zrel matičnik in v bližini staro matico. Zato sem vse skupaj pustil pri miru in panj zaprl.

Konec avgusta sem družino pregledal, da bi ugotovil, kako je z mlado matico. Našel sem jo na zadnjem desnem satu, toda ne samo nje, temveč tudi staro. Obe sta v lepi slogi zalegali. Nič ni čudnega, če je bilo močno zaleženih vseh devet satov.

Čeprav je bilo že pozno, sem družino vendarle razdelil. Matično rešetko sem prekril z deščicami, staro matico in del zalege pa prenesel v medišče. Kraj gnezda sem dal sat z vodo in gornje žrelo odprl. Prepričan sem bil, da bo družina v medišču še enkrat prelegla.

Družina št. 15 je imela v gradilniku še dovolj trotovske zalege. To sem prenesel v medišče panja št. 9 in tako poskrbel za trote, s katerimi naj bi se sprašila poležena matica. Ob zazimljenju konec septembra je bila v medišču še vedno stara matica, toda delala ji je družbo lepa mladica. Obema sem pustil vladarsko žezlo. Spodnjo matico sem porabil drugod, osirotelo družino pa združil z družino v medišču.

NEKAJ O SATNIKIH

S. RAIC

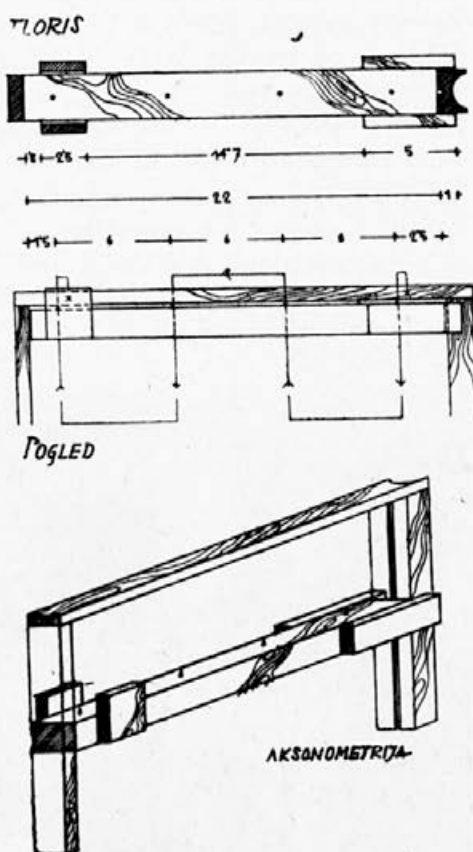
Preden začnemo zbijati satnike, je dobro, če konce letvic za kakih pet minut vtaknemo 2 do 3 cm globoko v toplo vodo; tako se ne bodo klale. Razen tega žebliji v vlažnem lesu nekoliko zarjave in potem še bolj drže. Ni slabo, če spodnjo letvico ob obeh koncih zaokrožimo, ker satnik tako laže potisnemo v panj in tudi čebel preveč ne teremo.

Če zgornja in spodnja letvica nista dovolj močni, satnikov ne smemo zažičiti navpično, ker se lahko letvici usločita. Ko tak sat vlečemo iz panja ali ga potisnemo v panj, udarja spodnja letvica ob srednjo palico, pri vračanju pa zadeva ob srednjo, a še bolj ob sprednjo, kar čebele zelo razburja. Razen tega se žica, napeljana ob spodnji letvici, zaradi neprestanega drgnjenja neredko pretrga, posebno če sate razkužujemo z žveplom. Tak sat je potem manj odporen.

Vse to se mi je že večkrat pripetilo; zato sem prejšnje navpično žičenje zamenjal z vodoravnim.

Pri ponovni uporabi starih satnikov moramo biti oprezni. Kar je ponesnaženih, razjedenih in preluknjanih, zavržemo; primerne pred ponovno uporabo iz previdnosti dobro ostrgamo s strgalnikom, nato pa še s kosi razbitega stekla. Ker pa se je zadnje čase precej razpasla nose mavost, ne bo škodovalo, če te satnike pol dneva namakamo v vroči raztopini sode ali jih izpostavimo hlapom 80 % očetne kisline.

Velika večina čebelarjev dela pri zažičevanju luknjice v letvico z zunanje strani, mnogokrat pa, kakor vemo iz izkušnje, šilo ne gre navpično v letvico in torej luknjice na notranji strani niso v isti črti; zažičene satnice so potem vegaste. Ker sem se hotel temu izogniti, sem

si napravil preprosto leseno šablono iz starih letvic. V letvico, dolgo 22 cm, sem zabil štiri žebličke v razdalji 2, 9, 15 in 21 cm od zgornjega konca, tako da so na drugi strani pogledali ven na črti, ki sem jo prej naredil natančno po sredini letvice, ter moleli iz nje 5 mm. Da so žeblički stali trdno, sem na to letvico pribil še eno enako dolgo. Zgoraj sem nato ob ožji strani šablone pribil dve po 6 cm dolgi letvici, in sicer tako, da sta štrleli 1 cm nad njo, pri spodnjem koncu pa dve po 5 in pol cm dolgi letvici pravokotno. To šablono (kaže jo slika) nastavim na stransko satnikovo letvico na notranji strani. Zgoraj objame zgornjo letvico, spodaj pa stransko. Nato pritisnem šablono na letvico in žeblički naredijo luknjice. Luknjice izvrtam z luknjačem, seveda z notranje strani, kajti važno je, da so na notranji strani v isti črti. Ravna vrsta luknjic je potrebna zlasti pri električnem zažičevanju satnic. Če žice niso v isti ravnini, se ne utapljujejo vse enakomerno v satnice, ampak ene premalo, druge preveč, pa niso zaradi tega povsem povoščene.

Tako šablono si lahko naredi vsak čebelar sam. Jasno je, da bi se dala narediti tudi pločevinasta, a celo taka, da bi označevala luknjice, preden so satniki zbiti.

Letošnji občni zbor naše Zveze je bil v Radovljici. S tem smo opustili prejšnjo prakso, po kateri smo ga imeli stalno v Ljubljani. Slika kaže delegate pred poslopjem občinskega ljudskega odbora, kjer so zborovali

XVII. MEDNARODNI ČEBELARSKI KONGRES V BOLOGNI IN RIMU

STEVO LONCAREVIC

(Nadaljevanje)

Sprejemi in ekskurzije: 18. novembra je bila družabna prireditev v starodavnem muzeju Dioklecianove palače. Zanimivo je bilo opazovati ljudi, ki so se zbrali tukaj iz vseh delov sveta. Medtem ko so prihajali v palačo nekako svečano in tiho, so se po pojedini in pod vplivom dobrega vina razvneli in malone na glas prepevali. Videl sem celo, kako so se nekateri z novimi znanci poljubljali.

19. novembra je bil ogled Rima. Na vsakem avtobusu, ki so nas čakali pred palačo F. A. O., je bil napis, da si vedel, za katero narodnost je namenjen. Tako si se lahko pridružil ljudem, katerih jezik si obvladal. Razen tega je bil v vsakem avtobusu vodnik, ki nam je v določenem jeziku opisoval znamenitosti mesta. Oglledali smo si več zgodovinsko pomembnih stavb in spomenikov.

20. novembra smo se odpeljali z avtobusi kakih 35 km izven Rima v tako imenovani park Tivoli, znani izletni kraj Rimljanov. V Tivoli smo prišli skozi veliko staro stavbo, tako imenovano »vilo d'Este«. Oglledali smo si številne hodnike in dvorane ter se naposled znašli v parku z mnogimi jezerci in vodometi, ožarjenimi z močnimi in raznobarvnimi reflektorji. Ko gledaš razkošje, nad katerim je imela včasih svoje dopadenje manjša skupina rimske gospode, se nehote sprašuješ, čemu vse to. Medtem ko vlada še danes v južni Italiji velika beda in umazanija, je dovoljeno nekoliko više na severu tako razkošje. No, po drugi strani pa moraš le priznati, da so bili resnični mojstri vsi tisti, ki so tako čudovito uredili in okrasili to sprehajališče. Vzdrževanje parka omogoča visoka vstopnina, ki jo plačujejo obiskovalci, prihajajoč semkaj vsak dan iz najrazličnejših držav.

Mednarodno predvajanje čebelarških filmov: Prvikrat v zgodovini čebelarških kongresov so predvajali v Rimu 28 filmov iz življenja čebel in o splošnem čebelarstvu iz 13 držav. To je bil pravi »filmski festival«. Predvajane filme je ocenila in nagradila posebna komisija, in sicer po skupinah tako, da je bil iz vsake skupine nagrajen po en film s prvo nagrado. Za najboljšega je komisija razglasila 1200 m dolg 16-milimetrski ameriški film v barvah, ki je pod naslovom »Najemanje čebel« prikazoval pomen čebel za povečanje kmetijske proizvodnje, zlasti v sadjarstvu in semenarstvu. Iz II. skupine je bil nagrajen s prvo nagrado švicarski film v barvah, ki je tolmačil najvažnejše čebelje bolezni in njih zdravljenje. Od švicarskih filmov je bil nagrajen s prvo nagrado tudi film »V čebeljem svetu«, v katerem smo videli morfološki in biološki razvoj čebel od postanka do danes. Nadaljnjo prvo nagrado je dobil angleški film z naslovom »Vzreja in umetno osemenjevanje matice«. Najdaljši film v barvah z normalno širino 35 mm in dolžino 1386 m je bil sovjetski film »V svetu čebel«. Ta film je dobil kot drugo nagrado srebrni bokal in diplomo. Z drugo in tretjo nagrado so bili ocenjeni še nekateri drugi filmi, s čimer je komisija počastila vse tiste dežele in producente, ki so jih izdelali in predvajali.

Filme so predvajale tele države: Svica 4 barvne 16-milimetrske filme, Italija 2 barvna filma in 1 črnobeli film s širino 16 mm, SSSR 2 velika 35 milimetrska barvna filma, Kanada 2 barvna filma s širino 16 mm, Nemčija 2 črnobela 16-milimetrska filma, Švedska 1 barvni film (16 mm), Francija 1 barvni in 2 črnobela filma (16 mm), Velika Britanija 2 barvna in 1 črnobeli 16 milimetrski film, Finska 1 barvni film (16 mm), Čehoslovaška 1 barvni in 1 črnobeli film (16 mm). Dolžina vseh 28 filmov je merila 9566 m. Priznati moramo, da smo se vsi, ki smo jih gledali, iz njih mnogo naučili. Mnenja sem, da bi morali tudi v Jugoslaviji pristopiti k snemanju kakega boljšega filma o čebelah in čebelarstvu. Prav gotovo bi nam bili bolj potrebni kakor filmi o kačah in kuščarjih, ki jih proizvajamo v učne namene. Razen tega bi bilo zelo koristno, da odkupimo kak inozemski film in z njim izpopolnimo čebelarsko izobraževanje pri naših narodih.

Sklepi kongresa: Kakor vedno tako se je tudi XVII. mednarodni čebelarski kongres zaključil s sejo Apimondije (Mednarodna čebelarska organizacija). Na tej seji, ki jo je vodil generalni sekretar dr. A. Zappi-Recordati, je bil sprejet sklep, da bodo nadaljnji čebelarski kongresi vsako tretje leto, torej ne več vsako drugo kot doslej. Predsednik je poudaril, da je Apimondija, čeprav ne uradno, vsekakor pa praktično včlanjena v mednarodno organizacijo FAO. Zato bo odslej vsaki seji ali kongresu FAO prisostvoval tudi zastopnik Apimondije. S tem bo čebelarstvo gotovo mnogo pridobilo.

Kandidatkinje za naslednji kongres so bile Čehoslovaška, USA, Kanada in Španija. Glede na razgovore z mnogim udeleženci sem bil prepričan, da bo prihodnji kongres v Pragi, pri glasovanju pa je zmagala Španija. Tako bo XVIII. mednarodni čebelarski kongres leta 1961 v Madridu. Za Prago so glasovale samo SSSR, Čehoslovaška, Poljska in Jugoslavija.

Kot nove članice so bile sprejete v Apimondijo države Argentiniya, Indija, Poljska in Romunija.

Urednica lista »Bee World« dr. Eva Crane iz Anglije je predlagala, da naj bi vsako leto proslavljali kak dan kot »čebelarski dan«, ali bolje povedano, kot »dan medu«. Tedaj bi bilo treba napraviti čim večjo reklamo za med, ki je naš glavni proizvod. Propagando bi morali izvesti po časopisih, radiu in televiziji, pa tudi s primernimi razstavami in izložbami v oknih.

Znani nizozemski delegat van Rappard, predsednik XIII. mednarodnega čebelarskega kongresa v Amsterdamu, ki govori z lahkoto 5 jezikov, se je nazadnje zahvalil domačinom za lepo in uspešno organizacijo kongresa in zaključil govor z besedami: »Naj živi Italija s svojim zvočnim jezikom, naj živi prijateljstvo vsega sveta!« Na te besede je odgovoril predsednik kongresa dr. Z. Recordati in končal z vzklikom: »Naj žive čebelarji z vsega sveta!«

Splošna opazanja: Na tem kongresu smo slišali in videli marsikaj dobrega in koristnega. Sklenili smo nova poznanstva s strokovnjaki in čebelarji z vsega sveta. Priznati moram, da je bila organizacija kongresa na zavidni višini. Tako imenovano simultano prevajanje predavanj v razne jezike nam je pripomoglo, da nismo zgubljali časa, kot je bilo to v Kopenhagenu leta 1954 na XV. mednarodnem čebelarskem kongresu. Vsak udeleženec si je izbral za poslušanje jezik, ki ga je obvladal, ter s slušalko v roki spremljal izvajanja referentov in diskutantov.

Vsekakor je bila kongresna taksa 15.000 lir previsoka, poleg tega pa tudi cene za prehrano in prenočišča po hotelih niso bile skromne. Prav gotovo bi se iz Jugoslavije udeležilo tega kongresa mnogo več čebelarjev, če bi bila preskrba zmernejša. Prireditelji kongresa so nam šli pri rezerviranju sob v hotelih zelo na roko, toda cene od 3000 do 4500 lir za eno noč brez hrane so bile za nas skoraj nesprijemljive. Domačini so skušali stroške znižati s tem, da so nam preskrbeli nekoliko cenejša kosila. V najvišjem nadstropju palače FAO smo mogli dobiti za 500—600 lir popolno kosilo z dodatkom sadja in pijače. Tako kosilo bi v mestu veljalo 1000—1500 lir. Prenoišča pa nikakor nismo mogli dobiti izpod 1000 lir. Nekaj podobnega je bilo s cenami po trgovinah. Nekateri stvari so bile mnogo dražje kot pri nas, medtem ko so bile druge nekoliko cenejše.

Dnevi kongresa so zelo hitro potekali. Vsi smo si prizadevali, da bi se čim več naučili, toda ob vsakem koraku smo čutili neko prehitovanje, tako da se mnogih prireditelj sploh nismo mogli udeležiti. Nekateri izmed udeležencev so raje zanemarjali kongresne prireditve, samo da bi si boljše ogledali zanimivosti mesta, muzeje, galerije in podobno.

Na splošno je severni del Italije odlično urejen, tako da ne najdeš niti koščka zemlje v zapuščenem stanju. Vse je tako lepo obdelano, da smo imeli velik užitek, ko smo si to ogledovali. Vzorni so zlasti sadovnjaki in vinogradi. O teh bi se mogel na široko razpisati. Povsod je zemlja okopana in globoko preorana. Da bi rastla okoli sadnih dreves trava, sploh nisem opazil; vsako drevo, vsaka trta je bila strokovnjaško obrezana in polna plodov. Nikjer še nisem videl tako krasnega sadja in grozdja kakor v Italiji. Prepotoval sem že mnoge dežele, toda priznati moram, da so Italijani glede tega naravnost mojstri.

Vlaki vozijo z brzino nad 120 km na uro. Nikjer ni lokomotiv na paro. Vse železnice so urejene na električni pogon. Lepe so zlasti ceste, večinoma asfaltirane in brez prahu.

Videl sem seveda tudi marsikaj negativnega, tako n. pr. kupe čikov na ulicah, v Neaplju poleg velikih in bogatih stavb neznatne, na pol podrte kočice s shujšanimi in umazanimi otroki. Govoril sem tudi s tistimi našimi siromaki, ki so pobegnili čez mejo in sedaj tu prosjačijo, čakajoč na revno zaposlitev.

Nameščenci imajo večjo plačo kakor pri nas, toda življenje je na splošno dražje. Kilogram govejega mesa stane 1600—1800 lir, meter boljšega blaga 10.000—15.000 lir, stanovanje z dvema sobama 20.000 lir itd. Povprečne plače so okoli 50.000 lir, delavske mnogo manjše. Za škatlico cigaret moraš plačati 250—300 lir, za vino in sadje pa približno toliko kot pri nas. Poudariti pa je treba, da tam ne najdeš slabega ali umetnega vina, ker je glede mešanja in ponarejanja strogo nadzorstvo.

Čebelarstvo v Italiji: Po podatkih iz leta 1957 je v Italiji kakih 700.000 panjev čebel — od teh dve tretjini s premičnim satjem — in približno 80.000 čebelarjev. Na splošno je razširjena rumenopasasta italijanska čebela *Apis ligustica* Spin, le na severni meji in na Siciliji najdemo druge pasme.

Panji na stalnih mestih so najrazličnejših tipov, medtem ko so mobilni panji, torej taki, ki so sposobni za prevažanje, večinoma Dadant-Blattovega sistema. Ti zadnji, ki jih imenujejo »Italica-Karlini«, imajo polovično

medišče. Vnanja mera satnikov v plodišču je 455×300 mm, a v medišču 455×146 mm. Za prevažanje imajo posebne panje z enakim plodiščem in mediščem ter notranjo mero satnikov 420×225 mm. Pravijo jim »Märkisch«

V Italiji prevladujejo manjša in srednja čebelarstva. Njih lastniki pripadajo najrazličnejšim stanovom. Nekaj je tudi poklicnih čebelarjev, ki jim pri delu pomagajo plačani čebelarji. Posebno ti mnogo prevažajo.

Čebele imajo pašo na deteljah in travnikih, na sivki, polaju, materini dušici, sadnemu drevju, lipi, akaciji, pravemu kostanju, jagodah in malinah, v hribovitih krajih pa nanosijo precej gozdnega medu. Skupna proizvodnja medu je bila leta 1957 okoli 65.000 stotov ali povprečno 9—10 kg na panj. Cena medu se giblje med 300 in 400 lirami za kg.

V Italiji vzrede vsako leto povprečno 30.000 matic čiste italijanske pasme, od katerih izvozijo do 50 % v tuje dežele. Matice prodajajo po 600 do 700 lir. Cena se menjava glede na letno dobo.

V Italiji je od bolezni najbolj razširjena pršičavost in jo zato imenujejo »sovražnik države št. 1«. Pri zatiranju čebeljih bolezni nudijo čebelarjem vso pomoč lokalne čebelarske organizacije in Narodni čebelarski inštitut v Bologni. Ta inštitut je sestavni del zoološkega inštituta na univerzi v Bologni. Kot vzgojno-tehničnemu organu mu pritiče važna vloga v italijanskem čebelarstvu. Čebelarji so včlanjeni in tako imenovanem »Federazione Apicoltori Italiani« (Zveza italijanskih čebelarjev). To zvezo vodita prof. dr. Antonio Zappi-Recordati kot predsednik in dr. Silvestro Cannamela kot tajnik. Službeni list Zveze je L'Apicoltura Moderna, ki izhaja v Turinu. Drugi čebelarski časopis, ki izhaja v Bologni, pa je L'Apicoltore d'Italia. Oba lista sta tiskana na lepem papirju in dobro urejevana. Ob priliki kongresa je izdalo uredništvo lista L'Apicoltura Moderna slavnostno, zelo lepo urejeno številko.

(Konec)

STARI ČEBELARSKI PISCI O ČEBELAH IN ČEBELARJENJU

Iz latinščine prevedel J. FASALEK

Čebelnjak

Povej mi, je povzel besedo Aksij, kako naj naredim čebelnjak in kam naj ga postavim, če hočem imeti dober donos?

Merula: Delaj takole! Najbolje je, da postaviš čebelnjak vzdolž gospodarskega poslopja, kjer ni slišati odmeva, ki se ga čebele baje boje, na kraju z zmerno temperaturo, kjer ni poleti sončne pripeke, kjer je pozimi mila klima, ter v smeri, koder vzhaja sonce pozimi. V bližini naj bo dovolj paše in čiste vode. Ako ni čebelje paše, mora posejati lastnik take rastline, ki jih čebele pogosto obletavajo. Te so vrtnica (rosa), materina dušica (serpyllum), melisa, apiastrum, mak (papaver), grašica (faba), leča (lens), grah (pisum), ocimum, ciprska trava (cyperuum), lucerna (medice), zlasti pa detelja (cytium), ki bolnim čebelam najbolj ustreza. Ta cvete vse od

začetka pomladi do pozne jeseni. Kot je ta rastlina najprimernejša za čebelje zdravje, taka je za donos medu materina dušica. Prav zategadelj najbolj cenijo sicilski med, ker je tam dovolj dobre materine dušice. Iz enakih razlogov stolčejo nekateri materino dušico v možnarju ter jo raztope v mlačni vodi. S to raztopino poškrope vse rastline, ki so jih posadili za čebele.

Panj

Najboljšo lego za stojišče panja si izbereš ob gospodarskem poslopju, vendar so jih posamezniki postavili že tudi v predvežje, ker so tam boljše zavarovani. Ne glede na stojišče pletejo nekateri okrogle panje iz vrbovega šibja, drugi jih delajo iz lesa in skorje, tretji zopet iz izdolbenih kosov debel (votlaki). Izdelujejo jih še iz ilovice. Nekateri jih naredo kvadrataste oblike, dolge okrog tri čevlje in dva čevlja široke iz okroglih palic, vendar tako, da jih je mogoče zožiti, če je družina slaba. V prevelikem prostoru čebele namreč ne smejo zgubiti volje do dela. Vse te vrste bivališč imenujemo po medu = alimonium (živežu) alvei (=panje v prvotnem pomenu te besede; op. prev.). Dozdeva se, da jih v sredini zožijo, da bi tako posnemali čebeljo obliko. Spletene panje namažejo na notranji in na zunanji strani s kravjakom, da grobe stene ne prepode čebel. Panje je treba postaviti na nosilce ob zidu tako, da trdno stoje ter se ne dotikajo drug drugega, če so v vrsti drug ob drugem. V ustrezni oddaljenosti lahko naložiš še eno ali dve vrsti. Pravijo, da je boljše postaviti eno vrsto manj kot pa še četrto navrh. V sredini panja ter desno in levo izdolbeš luknje, koder čebele izletavajo in letajo v panj. Zadaaj je panj zaprt s končnico, da lahko čebelarji satje izrežejo. Najboljši panji so iz skorje, najmanj pa priporočajo lončene, ker so pozimi najbolj mrzli, poleti pa najbolj vroči.

Delo v čebelnjaku

Spomladi in poleti mora čebelar najmanj trikrat na mesec družine pregledati; pri tem jih nekoliko okadi ter počisti iz panjev smeti in črvičke. Paziti mora, da se ne izleže več matic (rex = kralj; op. prev.) te namreč škodujejo družini z nemirom, ki ga povzročé.

Mnogi trdijo, da najdeš pri čebelah tri različne vrste matic, črno, rdečerumeno in pisano; tako pravi v svojih pesmih Menekrates, v resnici pa sta le dve, črna in pisana. Med njimi je zadnja toliko boljša, da naredi čebelar prav, če ubije črno, kadar najde obe v isti družini. Kakor hitro živi ena ob drugi, je uporna ter uničuje družino, ko drugo bodisi prepodi, ali pa odvede s seboj množico čebel, če je sama prepodena. Med delavkami je najboljša vrsta majhna, pisana in okroglasta čebela. Tako imenovani ropar, ki mu pravijo nekateri tudi trot, je črn in ima široko telo. Osa, ki je čebeli podobna, ji pri delu ne pomaga, temveč ji škoduje, ker jo grize. Čebele delimo na divje in krotke. Kot divje mislim take, ki žive v gozdnatih pokrajinah, krotke pa tiste, ki žive na obdelani zemlji. Gozdne čebele so manjše in porasle z dlako, vendar so bolj delavne.

Razkropljene čebele zberejo s ploskanjem rok

z apiastrom, v bližini žrela pa postavi medeno satje, da ne občutijo pomankanja in drugih nevšečnosti ter se tako čim boljše počutijo.

Nekdo trdi, da lahko ozdraviš čebele z urinom, če dobe spomladi drisko zaradi nabiranja medu na mandljevih drevesih in drenu (cornus).

Delo čebel in čebelja paša

Propolis (zadelovina) imenujejo snov, iz katere naredo nad žrelom pred panjem napušč in to zlasti poleti. Zdravniki jo pod istim imenom uporabljajo za obliže. Zato ima na Sveti cesti večjo ceno kot med. Eritake pa pravimo snovi, s katero zlepijo satje ob stranch. Je nekaj čisto drugega kot med ali propolis in ima to lastnost, da privablja čebele. Zato namažejo z njo mesto, kamor naj roj sede — vejo ali kaj podobnega — in ji primešajo apiaster. Satje grade čebele iz voska in naredo v njem mnogo celic. Vsaka celica ima šest stranic, to je prav toliko, kolikor je dala narava čebelam nog. Material za omenjene štiri snovi: propolis, eritake, sat in med ni iz

Pri nakupu mora kupec paziti, če so čebele bolne ali zdrave. Znamenje zdravja je, da pogosto rojijo, da so čiste in se svetijo, njih satje pa je enakomerno in gladko. Bolezen spoznaš, če so čebele porasle z dlačicami ter prašne, kot če bi jih pokrival pesek, pa tudi, če med največjim delom niso preveč delavne. V takem primeru dobe že zaradi samega dela okornejše oblike ter shujšajo.

Ko je treba prepeljati čebele drugam, se loti takega dela previdno in pazi na letni čas, v katerem jih lahko najboljše preseliš; razen tega bodi še pazljiv pri izbiri kraja. Prevažaj jih raje spomladi in ne pozimi, ker se takrat težko navadijo na novo bivališče in zaradi tega povečini odlete. Čebele se odselijo, če jih prepelješ z dobrega mesta v kak kraj, kjer ni primerne paše. Tudi če jih na istem mestu predeneš iz panja v panj, ne smeš narediti tega brez skrbi. Panj, v katerega jih hočeš preseliti, namaži dobro

istega vira. Na granatni jablani in na šparglju (*asparagus*) nabirajo le hrano zase, (obnožino in med), na oljki vosek, na figovem drevesu pa med, čeprav ni dober. V dvojnem smislu jim služijo bob (faba) *apiastrum*, kumara in zelje, ker dobe na njih hrano in vosek. Jablana in divje hruške jim dajejo hrano in med, mak pa vosek in med. Na isti rastlini lahko dobe celo trojni donos, kot na primer na mandljevem drevesu in gorjušici hrano, med in vosek. Snovi, ki jih nabirajo na posameznih cvetlicah, lahko porabijo bodisi za en ali več namenov. Pa tudi pri nabiranju delajo razlike, ali nastanejo same, kot na primer pri medu. Medtem ko je med iz mnogih rastlin, kot na primer iz regrata tekoč, pripravijo iz drugih, kot na primer iz rožmarina gost med. Figovo drevo ne daje medu sladkega okusa, detelja pa nudi dober in materina dušica najboljši med. Ker je poleg hrane potrebna tudi pijača, kar je za čebele voda, mora biti v bližini tekoča voda. To je lahko tudi voda, ki se je nabrala v kotanji, vendar ne sme biti globlja kot dva ali tri prste. V njo je treba položiti črepinje ali kamenčke, ki gledajo le malo iz vode, da lahko čebele nanje sedejo. V tem primeru je treba zlasti paziti, da je voda čista, kar je za pripravo medu velikega pomena.

Krmljenje

Ker čebele ne morejo iskati hrane ob vsakem vremenu bolj daleč, jim jo je treba pripraviti, da niso prisiljene živeti le od medu ter nato zapustiti prazne panje. Za to skuhamo 10 (rimskih) funtov (=okrog 3,27 kg) smokv v šestih mericah (ca. 18 litrov vode, izoblikujemo mešanico v pogače ter jo damo čebelam. Drugi čebelarji nastavljajo v majhnih posodah blizu panjev medeno vodo. V posodo dajo čisto volno, skozi katero izsesajo čebele tekočino, da je ne dobe naenkrat preveč in da ne popadajo v vodo. Posodo postavijo k vsakemu panju ter jo vedno znova napolnijo. Drugi pa zopet zdrobe suhe fige in grozdje, dolijejo mošt, zgnetejo snov v pogače ter jih položijo v bližino žrela, vendar takò, da lahko čebele tudi pozimi izletavajo po hrano.

Na vrtu sta brata iz Vejev v deželi Faliksov postavila okrog in okrog vsega dvorišča čebelje panje ter posejala na praznih mestih materino dušico in deteljo. Vsako leto sta dobila za med najmanj po 10.000 restercev

Rojenje

Ko namerava družina rojiti, kar se navadno dogaja, če je dovolj mlade zalege, in hočejo poslati čebele v svet neke vrste kolonije (roje), kot so to pogosto delali pred leti Sabinci zaradi številnih otrok, je običajno in kot je dobro znano, mogoče opaziti dvoje znamenj. Nekaj dni prej, zlasti zvečer vise številne čebele pred žrelom druga na drugi v obliki grozda. Ko se pripravljajo na rojenje, ali če so že na poti, močno brenče. Prav tako delajo vojaki, ko kam odrinejo. Čebele, ki so prve izletele, letajo v opazni oddaljenosti sem ter tja in čakajo na druge, dokler se jim ne pridružijo. Ko čebelar njih početje opazi, jih potrese s peskom ter ropota z železno posodo, česar se čebele boje. Mesto v bližini, kamor jih hoče spraviti, namaže z critako, apiastrom ali sicer s snovjo, ki čebelam ustreza. Ko sedejo, prinese v bližino panj, na notranji strani namazan z istimi vabečimi snovmi, ter jih prisili, da se v njem naselijo, ko jih nalahno okadi. Ako gredo v panj, ostanejo v njem tako rade, da ne gredo več nazaj, čeprav postavi stari panj kje v bližini.

Odvzemanje medu

Ker sem o pitanju že povedal, kar je po mojem mnenju dovolj, hočem sedaj še govoriti o namenu vsega takega truda, namreč o donosu. Čebelarji spoznajo že po samem stanju panjev, kdaj lahko odvzamejo satje. Čas za to delo je, ko čebele v panju močno brenče ter živahno odletavajo in letajo nazaj, nadalje, ko so celice v satju, ako panj odpreš, pokrite s pokrovčki, ker so polne medu. Mnogi trdijo, da je treba pri tem odvzeti devet desetih medu, eno desetino pa pustiti; če bi vzeli čebelam ves med, bi se izselile. Drugi jim zopet pustijo več, kot sem omenil. Prav tako kot dobijo kmetje, ki pustijo polja v prelogu, po počitku toliko več žita, imajo tudi čebelarji marljivejše in pridnejše družine, če jim ne vzamejo vsako leto in ne vedno istih količin medu.

Za prvo spodrezavanje je prikladen čas ob vzhodu Velikega voza, za drugo konec poletja, še preden vzide Arktur, za tretje pa, ko zaide Veliki voz. Nazadnje ne smeš vzeti celo iz bogatega panja več kot tretjino; ostanek jim je treba pustiti za zimo. Če panj ni preveč poln, ne vzameš ničesar. Ako je mnogo medu, ga ne smeš vzeti vsega hkrati in ne preveč javno, da čebele ne zgube poguma. Če so posamezni deli satja, ki si ga odvzel, prazni ali le malo poškopljani z medom, jih izreži z majhnim nožem.

Navodila

Paziti je treba, da močnejše družine ne napadajo slabših. Zaradi tega se namreč zmanjša donos. Zato čebelarji slabše izločijo in jim dajo nove matice. Ako se čebele večkrat tepejo, jih poškopri s sladko vodo! Potem ne opustijo samo boja, temveč se celo trdno strnejo v gručo, da bi se lizale. To delajo še z večjo vnemo, če jih poškopiš z medico. Zaradi vonja se še tesneje združijo ter pijejo, da se jim kar čudiš. Ko čebele le poredkoma izletavajo, se vračajo nazaj in se zadržuje del njih v panju, ga okadi s spodnje strani ter postavi v bližino dišeče zeli kot apiastrom in materino dušico.

Posebno je treba paziti, da čebele ne pomro zaradi vročine ali mraza. Ko jih zalotita na paši nepričakovan dež ali mraz, še preden ju morejo zaslutiti — le redko se dogaja, da se dajo presenetiti — ter leže naokrog pobite od dežja, jih poberi ter spravi v posodo, ki jo postavi v topel in zaprt prostor. Ob lepem vremenu vzemi drugi dan pepel figovega lesa ter potresi z njim čebele, dokler je topel in ne že mlačen. Nato jih v posodi nalahno pretresi, ne da bi se jih dotaknil z rokami. Ko si to opravil, jih postavi na sonce. Tako pogrete znova zažive, saj lahko enako oživiš celo muhe, ki so poginile, ko so padle v vodo. To pa je treba opraviti blizu panjev, da se na novo oživljene vrnejo v svoja bivališča in k svojemu delu.

KAKO DELUJE NOSEMAK

H. GONTARSKI

Pri zdravljenju z noseமாகom je treba upoštevati še neko okolnost, ki je pravzaprav sama po sebi umevna, a jo žal dostikrat prezremo. Čebele, ki se poležejo po končanem zdravljenju in nimajo prilike, da bi zaužile zdravilno sredstvo, so proti novi okužbi nezavarovane. V vsaki oboleli družini pa ostane iz dobe pred zdravljenjem še kolikor toliko življenja zmožnega kužila. Vse dotlej, dokler so nezamorjeni trosi v panju in dokler je mogoče, da pridejo vanj od zunaj (preletavanje, napajališča, satje, ropanje itd.), moramo biti vsak čas pripravljeni, da se bo bolezen znova pojavila. Pri tem je prav vseeno, če smo družino prej zdravili ali ne.

Noseமாக ne učinkuje na proste troske izven čebele. Takih, okuženja zmožnih trosov je najti posebno ob močni okužbi in ob večjih epidemijah (1955!) še dolgo časa vse polno v panjih, na satju itd.

Na novo je ogrožena družina tedaj, ko ji damo v medišče prazne sate, ki so bili prejšnje leto v okuženih panjih. Čeprav je živela družina v najugodnejših razmerah in se je zaradi zdravljenja normalno razvijala, pridejo v tistem hipu, ko odpremo medišče in ji dodamo take sate, nove bolezenske klice v panj. Tistim, ki so že v panju (latentne), se pridružijo še umetno dodane klice, s čimer se nevarnost okužbe še poveča.

Ko razširimo z mediščem prostor v panju, porušimo že s tem ukrepom življenjsko ravnotežje v družini. Če se pridruži takim osnovnim motnjam še pomanjkljiva paša in spremenljivo vreme, lahko pride do ponovnega izbruha bolezni, čeprav smo družino prej popolnoma ozdravili. Marsikatero leto se je že zgodilo, da se je družina spočetka dobro razvijala, ko pa ji je čebelar odprl medišče, so se pod vplivom slabega vremena pokazali v njej vsi znaki noseмаvosti.

1. maja je bila minimalna temperatura 3,2°, 3. maja 3,6°, 20. in 21. maja 2,8° oziroma 1,5° C. V takih razmerah ni bilo nič čudnega, če so zaradi čebelarjevih pogrēšk izzvale kužne klice ponovno invazijo.

Ob lepem in toplēm vremenu je seveda drugače. Napake, ki jih tedaj čebelar napravi, ne pridejo do pravega izraza in je zdravljenje uspešnejše. Ako se v kaki družini, ki smo jo zdravili, znova pojavi bolezen, ne pomeni to, da zdravilo ni učinkovito, pač pa je to opomin, da zdravila ne smemo

šablonsko uporabljati. Nosemavost je mnogo težje zatreči kakor katerokoli drugo bolezen, in sicer ne samo zaradi posebnega polažaja čebelje družine v naravi in odvisnosti njenega razvoja od vnanjih činiteljev, temveč žal predvsem zaradi specifičnosti povzročiteljev te bolezni. Ako v boju proti drugim škodljivcem ne nastopamo šablonsko, je to tem manj dopustno pri zdravljenju nose mavih čebel. Kakor na splošno v čebelarstvu, tako je tudi tukaj uspeh odvisen od tega, kdaj se lotimo opravi la, v našem primeru, kdaj začnemo družino zdraviti. Zdraviti jo je treba začeti takoj, ko opazimo prve znake bolezni. Ti se pokažejo spomladi največkrat tako, da pride do zastoja v razvoju družine. Ako v tem primeru ne glede na vreme takoj porabimo zdravilo, moremo preprečiti nadaljnji razvoj bolezni.

S pravočasno uporabo preparata dosežemo:

1. da napad že v začetku udušimo in širjenje bolezni ne samo preprečimo, temveč popolnoma zaustavimo,
2. da se v panju ne kopičijo nove gmote infekcijskega gradiva (izločki s trosi). Tako do pravega boleznega stanja sploh ne pride in družina se normalno razvija v mejah delovanja vnanjih činiteljev. Hkrati se s tem izognemo možnosti ponovnega obolenja.

Infekcijsko gradivo, ki je bilo pred zdravljenjem v panju, sicer iz njega ne zgine, vendar se po zdravljenju ne pomnoži, kot bi se, če bi ne zdravili. V satju in panju nakopičeno infekcijsko gradivo predstavlja stalno nevarnost za ponovni izbruh bolezni. Na to je opozoril že Zander, v novejšem času pa je to vprašanje temeljito proučil Bailey (L. Bailey: The transmission of Nosema disease, Bee World, 1953, str. 171/172). Infekcijsko gradivo sčasoma iz panjev zgine, ako posamezne inficirane čebele v ugodnih vremenskih in pašnih razmerah ne povzročijo splošnega obolenja ali, ako v neugodnih razmerah, kakršne so bile v poslednjih letih, sistematično uporabljamo nose mak.

Že v svojih prejšnjih spisih sem opozoril na pomen preventivnega zdravljenja v poznem poletju, toda zaradi infekcijskega gradiva more v neugodnih okoliščinah bolezen kljub temu izbruhniti, pa naj bo čebelar še tako skrben in še tako večš svojega posla. Važno je pri tem, da mu nudimo sredstvo, s katerim lahko bolezen, če pride do njenega izbruha, takoj zaustavi. Čim prej uporabi v takem primeru to sredstvo, tem večji je uspeh, tem večja je možnost vzdrževanja zdravja v čebeljih družinah.

Glede na vse to ne smemo nose maka nikdar uporabljati šablonsko, temveč vedno le tedaj, kadar se bojimo, da bo prišlo do obolenja zaradi prikritega obstoja infekcijskega gradiva. S tem moramo računati posebno v zgodnji pomladi, če je vreme neugodno, v kasni jeseni, če je slaba paša, in na splošno, kadar čebele dalje časa ne izletavajo. Zgrešeno bi bilo, če bi pričakovali, da bo družina, ki smo jo zdravili z nose makom, za vedno odporna proti nose mavosti. Ako pride kljub zdravljenju do ponovnega obolenja, ne smemo iskati krivde, kot je bilo že rečeno, v pomanjkljivem delovanju zdravila, temveč v specifičnih lastnostih čebelje družine in parazita, ki povzroča to bolezen. S pravočasno in načrtno uporabo preparata nose maka more čebelar preprečiti bolezen, ki bi brez zdravljenja neogibno privedla do propasti družine. O tem pričajo številna praktična izkustva.

(Prevod iz nemščine)

PREVOZNIŠKI PROBLEMI

VLADI MARTELANC

Znani ljubljanski prevaževalec je prav po naključju izsledil tako rekoč deviško akacijevu pasišče v Srbiji. Prvo leto je šla z njim tja za poskušno skupino njegovih prijateljev, toda že čez nekaj let je drlo v to obljubljeni deželo nad 15 vagonov čebel.

Tej bratovščini se je drugo leto pridružil dobrovoljni Andrija, čebelar s 17 AŽ-panji iz ljubljanskega predmestja. Čeravno je upokojenec in mu leze na hrbet že sedmi križ, zbere še vsak mesec kar lepo število honorarnih ur. Čebelice so pri njem prav dobro preskrbljene. Sicer jih ob ugodni letini rad pomolze, a jim zato v stiski vedno privošči, kar jim pripada. Rad prevaža na večje razdalje, ne manjka pa nikdar v podkrimski hoji. Skratka, kar dovolj dela ima s svojimi muhami. Kdo bi mu potem zavidal, če si po napornem delu privošči kozarček ali dva, da mu po Prešernovi zdravici »— poživi žile — srce razjasni, in oko —«.

Bilo je leta 1954, ko se je vračal prvi konvoj 7 vagonov čebel z akacijevе paše iz tiste obljubljene dežele. Zvečer, ko so čebelarji odhajali, se je pooblačilo in ozračje shladilo, kar jim je dalo upanje, da bodo lahko ves naslednji dan vozili v »znane in neznane« smeri. Od Rume dalje, ko je bilo že pozno jutro, se je megleno vreme sprevrglo v nevarno soparico. Najprej so se pričele razburjati čebele v močnejših panjih. Po vseh vagonih je zavladala pravcata panika. Čebelarji so hiteli reševati ogrožene družine z vodo, skladali panje k vratom vagona, da so lovili hladnejši zrak, odstranjevali okenca in spuščali pobesnelo žival na prosto. Vsakokrat, ko je bruhnil tak oblak čebel iz vagona, je bila po ena družina močno oslABLJENA, vendar rešena zadušitve. Kljub temu, da se je to čedalje pogosteje ponavljalo, so tvegali nadaljnje potovanje proti Sloveniji, saj so jih v Vinkovcih priklopili k brzotovornemu vlaku »Lasta«, ki se ustavi do Ljubljane le na treh ali štirih postajah.

S to nesrečno čebelarsko bratovščino je v enem izmed 7 vagonov vozil svojih 17 živalnih panjev tudi naš Andrija. Gotovo si ga predstavljate, kako teka po vtdu, škropi z omelcem okenske mreže in rešuje svoje muhe. Toda nič takega ni počel. Zleknjen je dremuckal v svojem udobnem ležalnem stolu poleg čebel. Njegovi sopotniki iz drugih vagonov so ga neprestano dramili in opominjali. Andrija pa se za opomine niti zmenil ni. Škilil je izza polpriprtih vek in z nasmehom odvrčal nadležneče: »Pustite me vendar pri miru in skrbite rajši za lastne čebele! Svoje sem že sinoči tako uredil, da se jim ne more nič zgoditi.« No, pa so odnehali in ga pustili do Vinkovcev čisto pri miru, prepričani, da bo doživel neizbežno katastrofo. Na tej postaji, kjer so vagoni stali dobre pol ure, si od čebelarjev nihče ni upal zapustiti čebel in kaj toplega zaužiti v kolodvorski restavraciji razen brezskrbnega Andrije.

Ko je glavna vročina minila, sem si poleg drugih tudi sam ogledal Andrijeve panje. Vratca so bila pri vseh sneta, žival pa je bila kljub temu, da je bilo medišče polno satov, popolnoma mirna. Na vsakem plodiščnem

okencu je visel polovični lesonitni pitalnik z vodo. Kakor hitro se je pojavila kaka razburjena čebela na mreži, je našla kmalu pot v pitalnik, tam nekoliko poplesala, se poleg vode ohladila in se pomirjena vrnila skozi odprtino nazaj med satje. To kroženje čebel se je neprestano ponavljalo, odkar so bila žrela zaprta in panji natovorjeni. Tako je bila vsaka iskrica razburjenja že v kali zadušena. Na končni postaji v Ljubljani smo se lahko prepričali, da niso Andrijeve čebele popile iz pitalnikov skoro nič vode. Zato lahko sklepamo, da sta jih tema in hlad v pitalnikih bolj pomirila kot voda sama.

Ako bi mogli med prevozom opazovati dogajanje v notranjosti panja, bi najbrž videli, da se prično razburjati najprej čebele pri žrelu. Od tam se potem razburjenje razširi tudi na druge, do takrat še mirne čebele. Spominjam se, da sem nekoč v poletni vročini čez noč odprl pri panjih vratca, da bi se družine hladile. Žgodaj zjutraj je neveden otrok zaklopil brado pri skrajnem, najmočnejšem panju. Panj je bil opoldne že zadušen, čeprav ni bil na prevozu in je bil zadaj popolnoma odprt. Ali se je to zgodilo zaradi pomanjkanja zraka? Nikakor ne, saj so mreže na okencih s svojo površino nadomeščale najmanj sto in še več žrelnih odprtin. Ako bi bila v tem primeru ne glede kje kaka manjša odprtina, bi družina ostala živa. Kdo še ni doživel med prevozom, da je skozi neznatno režo privrelo iz panja za dobršen rojček čebel, ki so se zunaj hipoma pomirile in pokrile vso stranico panja. Nedvomno so bile to najbolj razburjene čebele. Ko so prve izsledile rešilni izhod, so prav gotovo na poseben, do danes še nepojasnjen način o tem obvestile svoje tovarišice. Zunaj panja se niso več čutile ogrožene in so se pomirile.

Leta 1954 je tov. urednik V. Rojec v zadnjih številkah Slovenskega čebelarja priobčil obsežen članek pod naslovom: »Zakaj se čebele med prevozom zaduše.« Do tedaj ni še nihče zajel tega problema tako globoko. Njegovi zaključki so pravilni: naraščanje toplote v panju od normalnih 36° C proti 50° pomeni za družino neizbežno smrt. Mnogi izmed čebelarjev so mnenja, da se zaprte čebele zastrupe z ogljikovim dvokisom, ki ga same izdihajo. Da pa je to v panju nemogoče, je pokazal poizkus v laboratoriju metalurškega inštituta v Ljubljani leta 1954, ki sem mu osebno prisostvoval. V temperaturi 26° C so imeli pod neprodušnim steklenim zvoncem kakih 30 živih čebel, ki so živahno begale sem in tja. Polagoma so jim dovajali po gumijasti cevki čisti ogljikov dvokis in opazovali, do kakšnega odstotka ga bodo prenesle. Človek bi mislil, da bodo vzdržale kvečjemu do 15 %, pa so pričele kazati znake otrplosti šele pri 46 %. Iz tega sledi, da ogljikov dvokis ni ugonobil še nobene družine med prevozom. Ostane torej kot glavni krivec le previsoka toplota, ki zgrudi v čebelji krvi beljakovine, ustavi življenjski proces in povzroči smrt. Gotovo je to edini pravi vzrok smrti, ne pa morda zamašene zračnice, ki lahko nastopajoči smrtni boj kvečjemu še hitreje zaključijo. Potrebno bi bilo meriti med prevozi naraščanje toplote v panjih in ugotoviti, ali je dosegla v njih ob zadužitvi 50° C. Bil sem že v takem trenutku za panjem in po izžarevajoči vročini imel občutek, da se ta suče okrog pogubne višine. Vse doseданje ventilacije takemu toplotnemu navalu v panju niso kos. Za ventilacijo s preprihom bi

potrebovali drage kompresorske naprave z motorjem, katerega delovanja pa železniški predpisi med vožnjo ne dovoljujejo. S tako ohlajevalno tehniko bi torej ne prišli nikamor. Preostane edino še pokladanje ledu, toda kje bi tega dovolj dobili in kako bi ga hranili? Rešitev moramo iskati povsem v drugi smeri. Kakor hitro prične toplota ogrožati čebele, smo že veliko zamudili, kajti plaz se je sprožil in je vprašanje, ali ga bomo brez posledic ustavili.

Varnostni ukrepi morajo biti storjeni, preden zapahnemo panjem žrela. Pomagali si bomo lahko pri tem z visečim polovičnim lesenitnim pitalnikom, kot ga je uporabil Andrija, ali z nekako mrežasto cevjo, v katero bi skozi primerno rezo prihajale prve razburjene čebele, se v vijugastem hodniku pomirile in se nato vračale nazaj v panj. Tako bi zadušili razburjenje posameznih čebeljih skupin, ki lahko sprožijo pogubna verižna dogajanja že v prvih zarodkih.

Naši čebelarji postanejo navadno pozorni šele takrat, ko pleše na mreži že nekaj sto čebel. Skušajo jih pomiriti z vodo, kar se jim deloma tudi posreči. Ako ne bi pričeli škropiti, bi se na mreži pojavljalo vedno več plesočih čebel, ki bi z gibanjem svojih mišic, posebno letalnih v oprsju, naglo dvignile toploto v svojih telescih in s tem tudi toploto v panju. Čebele se čutijo v lastnem domu priprte, kar jim nikakor ne gre v račun. Zavedajo se preteče nesreče in se hočejo nagonsko rešiti v obliki roja negodnika. Zato planejo na med, se z nabitimi mednimi želodčki vračajo na mrežo in jo popolnoma prekrijejo. Sedaj lahko rečemo, da se je utrgal prvi plaz. Vse se giblje in buči. Na desetisoče mišic stopnjuje pogubno vročino. Če se nam posreči v takem trenutku odpreti okence in čebele spustiti, smo družino rešili. Tedaj je kritična vsaka minuta. Ko pomaljšajo čebele skozi mrežo jezičke in spuščajo iz njih med, se že delno onesveščajo. Z izbljuvanim medom si zamažejo telesca in zamaše dihalnice. Čim višja je toplota zunaj panja, tem krajša je opisana pot družine v smrt. Želim, da bi bili glede tega na pravi sledi in da bi z nadaljnji poskusi le prišli do zanesljivega sredstva, ki bi tako stanje ublažilo, še preden bi prekoračilo kritično točko.

Ob tej priložnosti ne morem zamolčati še nekaj, kar se mi zdi zelo važno. Leta 1955 sem srečal na akacijevem pasišču v Mačvi starega znanca, čebelarja iz Zagreba tovariša Josipa Pala. Na neki železniški postaji je imel okoli 60 zelo močnih AZ-panjev. Povprašal sem ga, kako se mu kaj obnesejo naši panji, posebno na vožnji. Na moje veliko začudenje mi je rekel, da je »ažejevka« zanj naravnost odličen panj, zlasti odkar je vpeljal svojevrstno tehniko pri prevozu. Vozi direktno in ne prekinja voženj. Na pasišče pride s čilimi čebelami, ki se jim na mah vidi, da jih dolg prevoz ni prav nič skuhal. O tem sem se na lastne oči prepričal.

Gotovo bo zanimalo vsakega prevaževalca, kako prevažava tov. Pal svoje panje. Nič drugače kot zložene v vagonu po našem načinu, toda tako, da ima do vsakega dostop. Njegovo geslo je: neumorna budnost med prevozom. S posebno ročno brizgalko stalno nadzoruje sleherni panj. Kakor hitro opazi v tem ali onem kako sumljivo beganje čebel na mreži, brizgne vanje v meglo razpršen oblak vode. Ta jih takoj pomiri in jih požene spet med

satje. Med neprestanim obhodom pride vsaka družina po nekaj minutah pod ponovno nadzorstvo. To naporno delo si delita izmenoma s pomočnikom-sopotnikom. Pravi, da ni bil, odkar je uvedel tak postopek, še noben panj niti najmanj ogrožen zaradi vročine. Prepričan je, da bi prevaževalci, če bi tako ravnali, srečno potovali in ne bi nikoli več zabavljali čez slabo ventilacijo v AZ-panjih. Kot izkušenemu starejšemu čebelarju mu pač moramo verjeti.

Oglejmo si pobliže, kaj je novega pri tej metodi! Škropljenje razburjenih čebel z vodo je stara praksa, toda vsaj navadno posežejo prevozniki po brizgalki prepozno, to je takrat, ko že preveč čebel rogovili na mreži in med satjem. Tedaj se je toplota v panju dvignila že visoko nad normalo in vzporedno z njo tudi splošna razburjenost družine. Brizg vode v takem primeru le navidezno nekaj zaleže, nevarne toplote pa ne more znižati. Zato ni nič čudnega, da je panj po nekaj minutah znova v ognju. Poznam čebelarja, ki je v enem samem dnevu prevoza porabil za obrizgavanje šestdesetih panjev kakih 400 litrov vode, pa je vse skupaj prav malo zaleglo. On in čebele so komaj živi prispeli na cilj. Videl sem tudi neizkušene prevaževalca, ki je pripeljal na končno postajo 70 tako rekoč zadušenih družin. V vagonu je bilo tiho, kot bi bila mrliška krsta v njem, na podu pa so bile velike mlake medu, ki se je izcedil iz panjev.

V prvem, zgoraj navedenem primeru je izkušeni čebelar pripeljal sicer vse panje žive na cilj, toda najbrž brez jajčec in mlajše odkrite zalege, ker so jo čebele med potjo izpile. Zakaj to store, še ni popolnoma jasno. Nekateri trdijo, da zaradi prevelike žeje, kar pa najbrž ne bo res, ker jim čebelarji pri okencih ali v praznih satih v medišču privoščijo obilo vode. Verjetneje je, da jajčeca in ličinke ne prenesejo zvišane toplote. Če je ta previsoka, odmro, nakar jih čebele odstranijo. V takih primerih tudi s preživeliimi pašnimi čebelami ni mnogo prida. Ko odpremo žrela, bučno izlete, se čudno motovilijo po zraku in prav velik odstotek se jih ne vrne v panje. Po več dni se obešajo okrog čebelnjaka v majhnih grozdih ali se zbirajo v kupčkih na tleh. Tu gre gotovo za posledice prestanega trpljenja s hujšimi fiziološkimi okvarami. Tako propadle čebele in izpita zalega je večsah klavrna bilanca prevozniške podjetnosti.

V teh vrsticah sem opisal dva različna postopka, ki jih je mogoče uporabiti pri prevažanju čebel v železniških vagonih. Oba zasledujeta isti cilj: pogasiti sproti vsako iskrico, ki bi utegnila zanetiti poguben požar. Pri prvem postopku deluje preventiva nekako avtomatično, pri drugem pa čebelar aktivno odloča o usodi svojih varovank. Postopka sta primerna seveda le tedaj, ko dnevna vročina ne preseže 36° C. Če je ta višja, ne pomaga nič drugega, kakor da panje raztovorimo in čebele spustimo.

Zato ostane kamion najidealnejše prevozno sredstvo, posebno za razdalje do 200 km. Ko reže vozilo z brzino 60—70 km na uro hladni nočni zrak, se ta vrtinči med panjovi, vdira skozi okenca vanje in vpliva pomirjujoče na čebele, da žde nepremično med satovjem in ogrevajo zalego. Že skoro 30 let uporabljam na prevozih kamione, pa lahko rečem, da nisem nikdar imel pri čebelah kake večje škode. O, ko bi le ne bil prevoz z njimi tako drag.

ODGOVORI

K 3. vprašanju o postavitvi čebelnjaka.

Prvi odgovor. Splošno prevladuje mnenje, da mora stati čebelnjak v zavetni legi. Obrnjen naj bi bil proti jugu, da bi dobil čim več sonca. Če prezimujejo družine na hojevem medu, je taka lega čebelnjaka dobra, ker imajo čebele mnogo več prilike za zimske in zgodnje spomladanske izlete kakor v čebelnjakih, ki redkokdaj vidijo sonce. Sončna lega čebelnjaka pa ima tudi slabe strani. Čebele pozimi večkrat po nepotrebnem izletavajo, porabijo več medu, matice pa začnejo zgodaj zalegati. To sili čebele, da iščejo vodo in obnožino, pri čemer jih mnogo pomre, ker se sonce mnogokrat skriva za oblake ali zapiha mrzel veter. V čebelnjakih, ki stoje v senci, vlada zgodaj spomladi res neko mrtvilo, pozneje pa se panji razvijejo in prehitte tiste, ki so na sončni strani.

Jaz prezimujem vsako leto polovico panjev v čebelnjaku, ki je obrnjen proti jugu, polovico pa v skladovnici na prostem, ki je obrnjena proti zahodu. Ze nekaj let opazujem, da se panji na prostem spomladi bolje razvijejo in da naberejo več medu kakor oni v čebelnjaku.

Jože Kostanjevic, Vipava

Drugi odgovor. Na splošno postavljamo čebelnjake tako, da je izletna stran obrnjena proti jugu ali jugozahodu. Ti dve strani sta ugodni zlasti spomladi. Je pa seveda vprašanje, ali ima čebelar dovolj prostora, da lahko postavi čebelnjak po svoji volji.

Zlasti v mestih in gostih naseljih je treba upoštevati marsikaj. Tu so v bližini prometna pota, večje reke ali jezera in večkrat tudi ne preveč prijazni sosedi. Tako je čebelar često prisiljen postaviti čebelnjak z izletno stranjo proti vzhodu ali celo proti severu. V tem primeru mora izletno stran zavarovati, da ne pihajo mrzli vetrovi naravnost v panje. Sicer pa se čebele tudi neugodni legi privadijo. Kljub temu, da so vse

leta v senci, dobro izletavajo, kar lahko opazujemo pri čebelah v prosti naravi.

Virmašan

Tretji odgovor. Mnenja sem, da je najbolje, če je čebelnjak obrnjen proti jugu. Sicer pa moramo pri tem upoštevati tudi lego zemljišča, ki nam včasih ne dopušča, da bi postavili čebelnjak tako, kot bi želeli. Toda, če je čebelnjak zaradi tega obrnjen nekoliko proti vzhodu ali zahodu, ni nič hudega. Važno je, da ni izpostavljen vetrovom. Marsikateri čebelnjak je postavljen s svojim pročeljem proti vzhodu, kar je napak, ker zjutraj že prvi sončni žarki posijejo naravnost v panje, medtem ko jih kasneje ne dosežejo in so ves čas v senci. — Pozimi vznemirja in izvablja sonce čebele tudi v mrzlih in jasnih dneh iz panjev, poleti pa je v opoldanskih urah neizmerna vročina pred čebelnjakom. Če je obrnjen čebelnjak proti jugu, sije nanj sonce od strani (dopoldne in popoldne), opoldne pa stoji visoko in torej ne razgreje panjev.

Abrez

Četrti odgovor. Pročelje čebelnjaka obrnite proti jugovzhodni strani, da bodo čebele zavarovane pred mrzlimi zahodnimi vetrovi, pred dežjem in snegom. Spomladi bo sonce panje dovolj zgodaj obsijalo in zvabilo čebele na pašo. Čebelje družine se v tako postavljenih čebelnjakih spomladi hitreje razvijejo in dobro izkoristijo prvo spomladansko pašo, vsekakor bolj kakor pa družine v čebelnjakih, ki so s pročelji obrnjeni proti jugu ali jugozahodu. Le v primeru, če čebelarite v kraju s pozno spomladansko pašo, bi vam svetoval, da postavite čebelnjak s pročeljem proti jugozahodu, treba pa ga je potem zavarovati proti zahodnemu vetru.

Maks Avšič, Ljubljana-Polje

Peti odgovor. Čebelnjak naj bo s pročeljem obrnjen proti jugovzhodu ali jugu. Čebele izletavajo sicer na vse strani, ne bi pa bilo prav, če bi pihala pozimi burja naravnost v žrela, ali če bi spomladi neprijetni marčni vetrovi metali čebele na tla, od koder bi se več ne

dvignile. Zelo dobro se obnesejo zaslani proti vetrom, ki varujejo spomladi čebelnjak od strani. Pozimi pa jih lahko sklopimo in zasenčimo z njimi panje, da nam sončna svetloba, ki se odbija od snežne odeje, ne izvablja čebel.

O. M.

K 4. vprašanju o matičnikih. Prvi odgovor. Brezmatične družine rade sprejmejo matičnike, pa naj bodo zaprti ali odprti. Sprejmejo tudi čebeljo zalego, iz katere si potem same vzrede matico. Priporočljivo pa je, da so matičniki čim starejši, da pridejo osirotele družine čimprej do sprasene matice.

To pa ne velja včasih za tiste družine, ki so bile že dlje časa brez matice, imajo trotovsko zalego in morda že izvaljene trote-spačke. To so tako imenovani »trotovc«, ki so že po naravi zelo razburjivi. Pri njih je treba biti nekoliko bolj previden. Ko sem dal ob neki priliki taki družini sat z matičniki, so se čebele tako razburile, da so kar pobesnele in se začele med seboj klati. Ko sem čez dva dni pregledal dodane matičnike, sem opazil, da so prazni in razjedeni.

Ce damo takemu panju odprte matičnike, čebele kaj rade zlezejo vanje in pojedó mleček, zaradi česar žrke v njih odmro. Ce ostane v matičnikih kaj mlečka ali če ga čebele kasneje dodajo, ostanejo sicer žrke žive, toda iz njih se razvijejo zanikrne matice, ki jih družine kaj kmalu preležejo.

Ce dodamo pokrite matičnike, čebele ne morejo zlesti vanje. Nekajkrat brezglavo prelete sat, potem se umirijo in začnejo gladiti matičnike. Ko jih na gosto zasedejo in ko se pojavijo na njih bele voščene pikice, je znak, da so jih sprejele.

Stare zakrknjene trotovske družine pa po navadi nočejo sprejeti usiljenih matičnikov. Najbolje je, da jim dodamo sat z jajčeci, vendar jim moramo prej odvzeti vse trotovske in vso trotovsko zalego, po možnosti tudi vse njihovo satje ter ga nadomestiti z drugim. To je potrebno zato, ker so take družine v nekakem začaranem krogu, iz katerega ne morejo ven. Trdoglavo si venomer prizadevajo, da bi vzgojile iz trotovske zalege matico, a ko se izleže malo večji trot ali buba v matičniku odmre, začnejo zopet od kraja. To se ponavlja vse dotlej, dokler družina popolnoma ne propade.

Janez Mahkovic, Ljubljana

Drugi odgovor. Brezmatičnim družinam dodajamo zmeraj čim bolj zrele matičnike, posebno če je panj že dalj časa brez matice. Tu je škoda vsakega dneva. Čim prej se izleže matica, tem prej bo panj zopet v redu. Zakaj bi še sam podaljševal nedelavnost v panju, ako imaš zrele matičnike. Drugo je, ako teh nimaš. Takrat je dober tudi odprt. Glavno je, da je zaležen in da je od dobre družine. Brezmatična družina, ki ima prestaro zalego, rada sprejme vsakega. Dolžnost čebelarja je, da ji nudi najboljše, kar more.

Virmašan

VPRAŠANJA

15. Poraba obnožine. Dr. Zander je izračunal, da porabi čebelja družina na leto 22 kg cvetnega prahu (Povzeto iz Österreichische Imker, Februar 59). Profesor Edi Senegačnik v SC št. 5, 1959 in nekateri drugi strokovnjaki pa trdijo, da porabi družina 50 kg cvetnega prahu in še več. Kako to, da so tako različna mnenja glede porabe obnožine?

Milan Breznik

16. Zdravilnost obnožine. Sodobno čebelarstvo II. del in tuja čebelarska literatura piše o zdravilnosti obnožine. Mišljena je pri tem tista obnožina, ki jo čebele prinašajo v panj in si jo pri žrelu osmukajo z nožic v osmukovalce. Novejši izsledki pa opozarjajo na zdravilnost one obnožine, ki je že stlačena v celice in zalita z medom. Ta baje ne zaostaja v zdravilnosti za matičjim mlečkom.

Prosil bi za pojasnilo, kako bi se dalo dobiti to obnožino. Kdaj in v kakem razmerju jo je treba mešati s strdjo, kako hraniti in morda še kaj, kar je s tem v zvezi.

Rob

17. Usločenje letvic pri zažičevanju satnikov. Do lanskega leta nismo mogli dobiti primerne žice za zažičevanje satnikov. Večinoma je bila predebela in pretirna. Ko smo jo napejali, so se nam letvice upognile navznoter, posebno spodnje pri pokončnem žičenju. Včasih se je upognjena letvica kasneje sama zravnila, najraje pa je ostala kriva, dokler je bila v rabi. Satniki s tako usločenimi letvicami razburjajo čebele, ko jih vlečemo iz panjev. Ali obstoji kakšna priprava, s katero bi bilo mogoče preprečiti usločenje letvic?

Mac

FRANC ROZEJ

Dne 1. avgusta 1958 smo se poslovili od našega najstarejšega čebelarja, Franca Rozeja iz Podkraja pod Plešivcem. Čebelarska družina na Ravnah je zgubila z njim vnetega in vzornega čebelarja. Čebelaril je 50 let! Po nastanku Jugoslavije je bil

med ustanovitelji čebelarske podružnice v Ravnah. Pri njem so se člani stalno shajali, kuhali vosek ter uporabljali pri tem Rojinovo stiskalnico. Skrbel je tudi za čebelarski naraščaj, kajti oba njegova sinova Franc in Maks sta vneti čebelarja. V jeklarni na Ravnah je pri težkem delu vztrajal 39 let, kljub temu pa dosegel starost 74 let. Od rajnega se je poslovila s prisrčnimi besedami Flora Kotnik, v imenu čebelarjev pa Lojze Lajner. Ravenska godba mu je zaigrala žalostinko. Zadnji počitek je našel na pokopališču v Kotljah, kjer počiva tudi pisatelj Lovro Kuhar. Čebelarji ga bomo ohranili v trajnem spominu.

JAKOB CERAR

Dne 25. 10. 1957 je umrl požrtvovalni član naše čebelarske družine Jakob Cerar, kmet v Otočah na Gorenjskem, star 71 let. Poznan in spoštovan je bil kot vzoren gospodar in sadjar. Prav kmalu pa je spoznal važnost čebel za sadjarstvo in semenarstvo ter že v mladosti začel čebelariti.

Ker je stalno stremel k napredku, tudi v čebelarstvu ni hotel zaostajati. Rad se je udeleževal predavanj, prebiral strokovno literaturo in bil dolgoletni naročnik Slovenskega čebelarja. Pokopali smo ga v Otočah dne 25. oktobra 1957. Na zadnji poti smo ga spremljali tudi čebelarji. Na grob smo mu položili venec čebelarske družine, katere reden član je bil od ustanovitve dalje.

ANTON ROZMAN

Neizprosna smrt je iztrgala iz čebelarskih vrst dolgoletnega aktivnega člana čebelarske družine v Sentjurju pri Celju, Antona Rozmana z Osredka.

Pokojni se je ukvarjal s čebelarjenjem nad 60 let, saj je začel čebelariti že kot šolar.

Bil je vseskozi zvest naročnik našega strokovnega glasila, ki ga je izredno vestno prebiral.

Sentjurski čebelarji ga bomo ohranili v trajnem spominu.

KAREL PEČNIK

Dne 12. decembra 1958 je čebelarsko družino Senovo po kratki bolezni za vedno zapustil naš vesten in požrtvovalen član, tov. Karel Pečnik. Pokojnik je bil rojen 19. novembra 1898 na Kočevskem v Krvavi peči. Izučil se je kovaške obrti ter je dolgo

vrsto let delal pri rudniku v Senovem, kjer je dočakal tudi zaslužno pokojnino in se še bolj posvetil čebelarstvu.

Kdo je bil pokojni Pečnik, ve sleherni čebelar daleč izven meja naše občine. Kamor koli je prišel so se razjasnili obrazi, povsod je zavladalo veselje in dobra volja. Marsikaj zanimivega je znal povedati, najraje pa se je pogovarjal o lovu in čebelah. S čebelarstvom se je ukvarjal nad 30 let. Zaslovel je kot zelo napreden in iznajdljiv čebelar. Pri njegovem vzornem čebelnjaku so se oglašali stari in mladi čebelarji. Vedno je bil pripravljen pomagati, kjer koli se je pokazala potreba. V čebelarski družini je bil izredno iniciativen in delaven. Bil je ustanovni član tukajšnje družine. Vsa leta je v njenem odboru opravljal razne posle, zadnjih 9 let posle blagajnika. Zelo ga bomo pogrešali.

Čebelarska družina Senovo

Kaj regulira življenje v panju. Kako je urejeno življenje čebel zunaj panja pri nabiranju medicinske in cvetličnega prahu, so nam razodeli profesor Frisch in njegovi sodelavci. Skrivnostno pa je ostalo še vedno življenje v samem panju. Po poročilu, ki ga je objavil znanstveni sodelavec angleškega tednika »The Observer« z dne 17. aprila, bi bila sedaj pojasnjena tudi ta skrivnost, in sicer po zaslugi dr. Colina Butlerja in sodelavcev na oddelku za preiskavo čebel preizkuševalne postaje v Rothamstedu. Rešitev so odkrili v čeljustni žlezi matice. Od te je po njihovi ugotovitvi odvisna socialna organizacija celotnega panja.

Dognali so namreč pomen kiselkastega soka, ki ga izloča navedena žleza. Poročilo jo imenuje »matičina snov« (queen substance), ki pa je ne smemo zamenjati z »matičjim mlečkom«. Snov razpršuje matica po vsem svojem telesu in svojih krilih, kadar se čisti in snaži. Delavke se stalno smukajo okoli nje, ližejo njeno telo in ga preučujejo s svojimi tipalkami. Tako dobivajo stalno od matice nekaj te snovi. Hitro jo porazdelijo tudi med ostale tovarišice v panju.

Ako iz katerega koli vzroka izločanje matičinega soka oslabi ali preneha, nastopi takojšnja reakcija v panju. Čebele pripravijo pomožne matičje celice za vzrejo novih matic in jajčniki delavk se začno razvijati (delavke so nerazvite samice).

V dveh tednih prileze iz enega od teh matičnikov nova matica in z njo se odpre nov vir matičine snovi. Takoj se ustavi nadaljnja vzreja matic in jajčniki delavk zopet uplahnejo.

Ako postane kak panj premočan, ni dovolj matičine snovi za vse in nekatere čebele začno s pripravami za vzrejo matice ali celo zapuste panj kot roj z novo matičo. Kadar se matica postara, se zmanjša izločena snov in čebelja družina jo hitro zamenja z novo.

Dolgo vrsto res lepih in natančnih poskusov so napravili v Rothamstedu, da bi ugotovili nadrobnosti tega procesa. Sedaj je jasno, da je ves reproduktivni krog v panju odvisen od dobave matičine

snovi. Treba pa je še dognati, kakšna je snov, ki jo izloča matica.

Ta snov utegne biti kak »steroid«; steroidi spadajo v skupino organskih snovi, ki imajo zelo pomembno vlogo v kemiji življenja. Tako so n. pr. steroidi spolni hormoni višjih živali in človeka.

Nepojasnjena so tudi razna nadrobna vprašanja: zakaj povzroča pomanjkanje matičine snovi kakšenkrat rojenje, drugič pa samo zameno matice; kaj sproži rojenje; kako vzbuja matičina snov tako zamotano vedenje v panju?

Novo odkritje je velikega praktičnega pomena za čebelarje — ima pa tudi znanstveno vrednost, ker je osvetlilo skrivnostni pojav socialnega življenja pri žuželkah.

L. C.

Letošnja zima in pomlad. Že dolgo ne pomnim, da bi kakšno zimo čebele tako dobro prebile in tako malo medu porabile kakor preteklo. Pa tudi zgodnja pomlad je bila še kar ugodna. Letos ni bilo tistega mrzlega in strupenega vetra, ki navadno vsako pomlad tako rad piha. Vrbo in drugo rano pomladno bero so čebele prav dobro izkoristile. Lahko rečem, da so redke pomladi, v katerih bi prinesle toliko obnožine v panj, saj so se obsežne zaplate satov rumenile od nje, pa tudi po novem medu že kar prijetno diši iz njih. Ko to pišem, smo sredi malega travna, čebele pa imajo že na sedmih, da, celo na osmih satih zalego. Bo že! Samo, če bo tudi naprej tako ugodno? Da se le ne bi ravno ob glavni paši vreme skujalo.

F. Vrčko

O nosestavosti se je že veliko razpravljalo, a še vedno se mnogo govori in piše, kako bi to čebeljo nadlogo odpravili. Marsikaj že vemo o povzročitelju te bolezni. Neverjetno je njen tros trdoživ. Do pol leta lahko živi brez vsake hrane, ko pa pride s čebelo v dotik, jo zopet lahko okuži.

Kljub vsemu prizadevanju smo v boju proti nosestavosti tako rekoč brez moči. Bolezen se stalno širi in terja vsako pomlad nove žrtve. Res, da imamo že uspešno zdravilo proti njej, toda, kaj

to pomaga, ko so čebelarji premalo vestni pri njenem zatiranju. V čebelnjaku, v katerem bi se nam posrečilo čebele ozdraviti, moramo razkužiti vse predmete, orodje in tudi čebelnjak. Kljub temu se lahko nose mavost čez noč zopet pojavi. Kdo more jamčiti, da ni okužena vsa okolica čebelnjaka, kdo ve, če ni tamkaj na milijone trosov, ki jim sonce ni moglo do živega? Zato bi bilo nujno potrebno, če bi hoteli res uspešno nastopiti proti nose mi, da bi odselili čebele iz okuženega kraja.

Marsikaterega čebelarja sem že slišal govoriti, da se nose mavosti ne boji, ker ima močne družine, in jim zato bolezni ne more škodovati. Toda naj nastopi zima, ki bo trajala od novembra tja do konca marca, pa ga bo hitro minila bahavost. Takrat se bo grabil za glavo, ko bo našel na pomlad v čebelnjaku oslabljene ali celo mrtve družine.

F. Vrčko

Begalnica v čebelnjaku. Da nas pri delu v čebelnjaku čebele, ki odletavajo iz panjev, preveč ne motijo, imamo na oknih razne vrste begalnic. Vsaka ima svoje dobre in slabe lastnosti. Tudi sam sem jih že več preizkusil, a popolnoma me ni zadovoljila še nobena. Pred leti sem videl na Jelovici v čebelnjaku znanega čebelarja prav preprosto begalnico, ki popolnoma ustreza svojemu namenu. Šipe v oknu so na sredi prerezane, njih gornji del pa je tako urejen, da ga lahko dvignemo. Pri tem nastane med obema deloma reža, v katero vtaknemo primeren košček lesa in stvar je opravljena. Ko prileti čebela na šipo, se požene navzgor, doseže odprtino in odleti. Ako je odprtina pod robom okna, ji na gladki šipi večkrat spodrsne, zaradi česar se tako utruji, da komaj najde izhod. Tudi odprtina spodaj ni dobra, ker sili čebela vedno le navzgor po šipi. Jaz sem uredil šipe v oknih tako, kot sem zgoraj opisal, pa sem z delovanjem teh begalnic kar zadovoljen.

Virmašan

Dajmo čebelam zrak tudi pozimi. Stari čebelarji so imeli pri kranjičih dokaj majhna žrela in še v te so jeseni vtaknili leseno zagozdo, da je mogla le ena čebela prilezti iz panja. Pri močnih panjih je postalo lahko to usudno za čebele. Ako je nastopil februarja, ko so imele družine že precej zalege, hud mraz, je teklo iz panjev in zamrznila je še ta ozka reža, ki naj bi služila čebe-

lam za izlet. Če ni čebelar pravočasno opazil tega, očistil žrelo ledu in dal zraku prost dostop v panj, mu je družina preminila.

Tudi pri današnjih AZ-panjih se večkrat pripeti, da pripre kak čebelar v preveliki skrbi za svoje muhe žrelo za eno samo čebelo. Kako naj se v trpežnem in zadaj neprodušno zadelanem panju izmenja slab zrak z dobrim? Pri žrelu ne more ven, drugod tudi ne. Posledice so mokri panji in plesnivo satje. Jaz imam pri svojih panjih vso zimo žrela odprta kot poleti, le ob velikem snegu ali hudem mrazu pripre vem-rande, da ne delajo nadleže ptice. Žrela so tudi tedaj popolnoma odprta. Zaradi tega ne opažam nobene večje porabe medu ali več mrtvic, pač pa imam vsake pomladi suhe panje in neplesnivo satje. Da mraz ne vpliva dosti na prezimovanje, so dokaz družine v prosti naravi, ki v duplih ali zidovih dobro prebijejo zimo, seve, če so močne in na dobrem medu.

Virmašan

Če jo matica pobriše. Kot vsako leto, tako sem tudi lani vse mlade in sprasene matice označeval šele v avgustu. Delo mi je šlo gladko od rok, le pri štirinajsti se je zataknilo. Mlada matica je v AZ-panju zalegla že pet satov. Ker je bila družina zelo živalna, sem jo našel po dolgem trudu. Sat, na katerem se je zadrževala, sem postavil na kozico, vse ostale pa zložil nazaj v panj. Mlada matica je bila tako lepa, da se je kar nagledati nisem mogel. Ko sem jo hotel uloviti in vtakniti v matičnico, je jadrno smuknila med čebele in potem — zum, zum, nekaj krogov v čebelnjaku in že je odletela skozi priprto okno v sončno svobodo. Vse se je zgodilo tako naglo, da sem osupnjen obstal, kot bi me kdo lopnil po glavi. Sam sebe sem zmerjal, zakaj nisem imel pri tem delu zaprtega okna.

Precej časa sem čakal in upal, da bi ubežna matica priletela nazaj, toda ni je bilo. Začel sem jo iskati po travi okrog čebelnjaka. Ko sem se naveličal iskanja, sem odšel žalosten v čebelnjak, kjer mi je pogled obvisel na čebelah, ki so vznemirjene lazile po satu na kozici. Oprijel sem se zadnje bilke. Čebele sem otrešel s sata na kozico, to pa odnesel z njimi vred na prosto in jo postavil kakih dvajset metrov proč od čebelnjaka v upanju, da bodo čebele same kje staknile matico. Za ta dan mi je bilo

vsega dovolj, saj mi jo je ubežna matica pošteno zagodla in nisem imel več prave volje za delo. Medtem ko sem pospravljaj po čebelnjaku, pa se je oglasil mimogrede pri meni znanec in me opozoril, da je ob potu videl v travi gručo čebel. Te vesti sem bil zelo vesel. Vtaknil sem v žep matičnico in skupaj z znanecem odšel do mesta, kjer so bile zgubljene čebele. Globoko v travi sem med njimi res našel matico, jo spravil v matičnico in označeno vrnil osiroteli družini.

J. P.

Pelod v medicini. V Pčelovodstvu (1957) razpravlja čebelarški strokovnjak Jójriš, kako se da v medicini izkoristiti pelod, ki so ga nabrale čebele. Njegove velike vrednosti ne določa samo vsebina beljakovin, ampak tudi druge zelo važne snovi, med katerimi se posebno odlikuje obsežna skupina vitaminov in fermentov. Te snovi so po svojem izvoru različne. Tako so Jójriš in drugi ruski strokovnjaki dokazali, da je na primer karotina v pelodu lilije in negnoja (rumena akacija) 20-krat več kakor pri korenju in da se provitamin A da pridobivati s preprosto ekstrakcijo. Djevjat je na vitaminskem raziskovalnem zavodu ugotovil zlasti v ajdovem pelodu zelo mnogo vitamina P (rutin). Z lastnimi poskusi je Jójriš dognal, da se da pelod, če je pomešan z medom (1:1 ali 1:2), uspešno porabiti pri hipertenziji (zvišan krvni pritisk) in pri drugih resnih obolenjih živčevja in žlez z notranjim izločanjem. Vitamina P je v gramu peloda toliko, da moremo z njim obvarovati več kakor 10 ljudi pred izlivom krvi v možgane, v očesno mrežnico ali v srce.

S. R.

Nemška sodba o kranjski čebeli. Vzrejaľci dajo naši čebeli prednost, ker ima odlična svojstva: 1. je pohlevna in sedi mirno na satju; 2. spomladi se v ugodnih klimatičnih razmerah hitro razvije in zato dobro izkoristi zgodnjo pašo; 3. obira črno deteljo; 4. izkorišča manjše cvetlične paše; 5. je zelo marljiva in rada kopiči zaloge; 6. rojenje se da lahko preprečiti.

Slaba svojstva: 1. v poznem poletju kmalu preneha z zaleganjem, ne more prav izkoristiti resjeve paše in gre kaj lahko kot šibka družina v zimo; zato zahteva v poznem poletju dobro oskrbo; 2. kopiči med blizu zalege, kar posebno v poznem poletju lahko povzroči, da je gnezdo preplavljeno z

medom. 3. hitro reagira na nagle spremembe vremena in zato težko napreduje v mrzlejših legah visokega sredogorja; 4. moč družine večkrat zaostane, predvsem v paši na mani; 5. je pri obilni cvetlični paši nagnjena k rojenju. Zadnjih dveh lastnosti makedonska oblika kranjice baje nima.

Nasploh vendarle lahko rečemo, da odlike kranjice prevladujejo. Jaz rad primerjam čebele, s katerimi imamo posla, s konji. Ciste kranjice so podobne plemenitim konjem, naše domače čebele pa skromnim domačim kljusem. Pri dobri prehrani in oskrbi je zmogljivost konj čiste pasme znatno večja, pri lakoti in v slabih življenjskih okoliščinah pa prej podležejo, medtem ko kljuseta več zdrže.

Por »Die Biene« S. R.

Napajališče. Na neki nemški čebelarški šoli so se hoteli prepričati, v kakšni oddaljenosti od čebelnjaka odmetavajo čebele blato med trebljenjem. Položili so na tla v različnih razdaljah bele kartone v velikosti kvadratnega metra. Ko so čebele nehale izletavati, so prešteli na njih madeže. Ugotovili so na kartonu 100 m od čebelnjaka 6 madežev, na kartonu 50 m od čebelnjaka 219 madežev, pri oddaljenosti 20 m 508 madežev, pri 10 m 1105 madeže, pri 6 metrih 508 madežev, pri 3 metrih pa 777.

Te številke dajo misliti, ker dokazujejo, da se čebele ne trebijo najbolj v neposredni bližini čebelnjaka, ampak v oddaljenosti 10 m. Če nadalje pomislimo, da je lahko v čebeljem blatu na milijone trosov noseme in da so napajališča postavljena največkrat približno v razdalji 10 m od čebelnjakov, jih moramo prekriti, ako hočemo čebele obvarovati pred okužbo.

Iz »Steirischer Imkerbote«

Pred spomladansko trebitvijo je dobro, če čebelar očisti dna. Vendar med trebitvijo ne sme odpirati panjev, ker bi sicer mnoge čebele odletele, a se ne bi znale vrniti v svoj panj. Tudi bi čebele lahko matico, domnevajoč napačno, da ji preti nevarnost, stisnile v klobčič in jo celo zadušile.

S. R.

Cene medu. V Zahodni Nemčiji stane v trgovini na drobno funt (650 g) uvoženega medu od 1,80 do 3,00 DM, nemški med 33,20 (svetli) in 3,80 (temni), hojev med pa 4,20 do 4,80 DM, vse to s posodo vred.

S. R.

IZ ČEBELARSKEGA DRUŠTVA V RADOVLJICI

Vse čebelarke družine — 12 po številu — so ob prisotnosti zastopnika ČD pravočasno opravile letne občne zборе. Zbori so bili dobro pripravljene, udeležba prav zadovoljiva, v družini Podnart-Kropa celo 98 %. Čebelarska družina Breznica se je preimenovala v družino Antona Janše.

Člani so na občnih zborih družin med drugim društvu naročili, naj podvzame vse potrebno:

1. da bo čebelarški zakon za čebelarje čim ugodnejši in da bo čimprej sprejet,
2. da naj železnica prevozno tarifo za čebele glede pavšalne teže 30 kg na panj popravi, ker je vsaj za kranjiča nesprijemljiva,

3. da bo sladkor za krmljenje čebel cenejši,

4. da se trgovina s kranjiči, vsaj na Gorenjskem počivi, kajti v gorenjskem kotu ni nobene izdatne paše,

5. da bodo čebelarji v bohinjski dolini posvečali večjo pozornost vzreji matice, ker je dognano, da so tamkaj matice krepkejše in lepše kot drugod v Sloveniji.

6. da bodo pri škropljenju sadnega drevja porabljali sadjarji zgolj taka škropiva, ki čebelam niso škodljiva.

7. da bo Medeks objavil spomladi na platnicah Slovenskega čebelarja cenik čebelarških predmetov in

8. da bo Medeks dvignil odkupno ceno medu, ker zavirajo sedanje smešno nizke odkupne cene čebelarški razvoj.

Rednega letnega občnega zbora ČD, ki je bil 1. marca 1959 v dvorani Mestnega doma v Radovljici, se je udeležilo 42 delegatov iz 11 čebelarških družin. ZCDS je zastopal glavni urednik Slovenskega čebelarja, tov. Vlado Rojec, OZZ Kranj pa tov. Valentin Benedičič. Prisotni so bili tudi člani zadrug.

Obsežno in izčrpno poročilo je v imenu odbora podal tov. tajnik Janša. Iz njega posnemamo:

Redne mesečne odboroze seje so bile vse sklepne. Udeleževali so se jih tudi čebelarji izven odbora in vsakokrat vsaj en član nadzornega odbora. Seje so bile

zanimive in poučne, saj smo na njih obravnavali aktualna čebelarska vprašanja. Važne sklepe smo z okrožnicami sporočili družinam.

Posebno skrb smo posvetili organizaciji in izobraževanju članstva. Venomer smo poudarjali, kako važna in koristna je organizacija in njeno glasilo za članstvo.

Krona 60-letnega delovanja čebelarske organizacije sta knjigi »Sodobno čebelarstvo«, I. in II. del. Čebelarji se zavedajo pomembnosti tega učbenika. Hvalježni so ZCDS, ki ga je založila, in avtorjem, ki so ga spisali. Društvo na vso moč propagira prodajo teh knjig in ju nudi članstvu tudi na obroke.

Po referentu za medovite rastline skrbi društvo za zboljšanje čebelje paše. Zasadilo je v preteklem letu 700 lipovih sadik, katerih nakup je omogočil ObLO Radovljica. Saj ravno lipi poje zadnja leta sekira neizprosno smrt. Noben opomin gozdni upravi ne zaleže. Šolska vodstva smo opozorili na varstvo spomladanskega cvetja, vendar brez uspeha. Komunalne uprave občin smo zaprosili, naj pri urejanju zelenih pasov in parkov mislijo na širjenje medovitega drevja in grmičevja. Članstvu priporočamo sajenje dvoletne medene detelje na nekultiviranih zemljiščih in nasipih.

Veliko pozornost posveča društvo zdravljenju čebel. Po zatrtju pršičavosti na dveh žariščih v prejšnjih letih smo lani uspešno zdravili to bolezen tudi v čebelarški družini Gorje. Zdravila smo dobili v dar, organizacijo zdravljenja pa je izvedla okrajna komisija za zatiranje čebeljih kužnih bolezni pri OLO Kranj. Tudi nosemavost se pojavlja pri čebelah na področju društva. Priznati moramo, da je zavednost čebelarjev tolikšna, da so jeseni odkupili 500 tablet nosemska, ki ga je društvo nabavilo pri Zvezi.

Spodbujevalno vpliva društvo na vzrejalce matice in opozarja pri tem na poštenost. Neredni odkup matice pa te panoge čebelarjenja ne pospešuje. Tudi pritožbe Egipta, ki jih je objavil Medeks, ne delajo reklame za naše priznane matice.

Složno sodelovanje slovenskih čebelarških organizacij je članstvo toplo

pozdravilo, kajti medsebojni izpadi so nam vsem samo v škodo. Zelja pa je, da bi člani amaterji imeli iste pravice kot socialistična čebelarstva gospodarstva.

Zivahno razpravo je povzročil predloženi proračun za tekoče leto. Iz tega je bilo razvidno, da društvo brez podpor ne more uspešno opravljati svoje naloge. Zlasti v primeru izbruha kake kužne bolezni bi bila potrebna sredstva za nabavo zdravil vsaj po znižani ceni. Sklenili smo, da bomo poslali primerno utemeljeno prošnjo za podporo ObLO in kmetijskim zadrugam.

Navzoči zadrugniki so nam pojasnili, kako je treba opremiti prošnje, da bomo dosegli podporo pri kmetijskih zadrugah. Zlasti koristne nasvete je dal zastopnik OZZ Kranj, tov. Benedičič, ki je obenem poudaril važnost sodelovanja vseh čebelarjev v prospel čebelarstva. Razložil je tudi, zakaj ni bilo tečaja za čebelarje izvedene, ki je bil že v načrtu. Pozdravil je občni zbor v imenu OZZ in izrazil zadovoljstvo, da vlada na področju okraja Kranj med čebelarji najlepša sloga.

V imenu ZCDS je pozdravil občni zbor tov. Vlado Rojec. Glavna njegova izvajanja so se naslanjala na poslovno poročilo odbora. Predvsem pa je pojasnjeval vzroke, zakaj je morala Zveza povišati naročnino za Slovenskega čebelarja, in apeliral na čebelarje, da bi ostali listu, ki jih povezuje v trdno skupnost, še nadalje zvesti.

Opozoril je na važnost knjig o sodobnem čebelarstvu in na priznanja, ki jih živivata doma pri nas in tudi v tujini. Pozval je čebelarje, naj čimprej sežejo po obeh delih, ker je naklada majhna, na ponatis pa Zveza ne misli.

Nadalje je govoril o delovanju Zveze, o njeni skrbi za članstvo, o brezuspešnem prizadevanju, da bi dobili čebelarji cenejši sladkor za krmljenje čebel, o čebelarskem zakonu, o prevozu in težavah pri iskanju pasišč, o izobrazbi čebelarjev s predavanji itd. Pozdravil je zamisel gorenjskih čebelarjev, da bi posvetili večjo pozornost kranjiču in vzreji matic. Naposled je pozval navzoče, naj posvetijo vso pozornost čebeljim boleznim. Izrazil je upanje, da bo zdravljenje podprla oblast vsaj s ceninimi zdravili. DOZ pri tem že pomaga.

Navodila in pojasnila tov. profesorja so zborovalci nagradili z živahnim ploskanjem.

Mnogo je bilo nato govora o nabavi sladkorja po grosistični ceni. Ta način nabave je mogoč tudi izven trgovine, če družina ali društvo pri tem posreduje.

Govorili smo še o važnosti gozdnih pasišč, za katera se morajo čebelarji brigati, ker ravninska venomer odpovedujejo. Zlasti ajda je odpovedala, kar ovira uspešno čebelarjenje.

Po zaključku občnega zbora so si delegati ogledali zbrane predmete v čebelarskem muzeju in z zadovoljstvom ugotovili, da smo tudi v tej smeri zelo napredovali.

OBČNI ZBOR ČEBELARSKEGA DRUŠTVA V RADEČAH

Nad 40 čebelarjev se je zbralo dne 1. marca k rednemu letnemu občnemu zboru CD, ki je bil kot po navadi v glasbenem domu v Radečah. Zboru je prisostvoval tudi zastopnik Zveze čeb. društev in predavatelj, tov. prof. Senegačnik iz Ljubljane.

Po uvodnih formalnostih so sledila poročila funkcionarjev upravnega in nadzornega odbora. Iz teh je bilo razvidno delo društva v preteklem obdobju, zlasti stremljenje, da bi dvignili strokovno raven in organizacijsko zavest čebelarjev. Poleg več sej smo imeli med letom tri uspešne in dobro obiskane sestanke, in sicer v Radečah pri tov. Pražnu in v Zidanem mostu pri čebelnjaku tovariša Vebr. Na teh sestankih so dobili čebelarji strokovna navodila za delo v čebelnjaku. Posebno važno je bilo predavanje tov. Jake Kresnika iz Celja, ki je teoretično in praktično prikazal sodobno označevanje matic. Z dobrim organizacijskim delom si je društvo pridobilo zaupanje čebelarjev, tako da je zdaj namesto lanskih 18 včlanjenih 47 čebelarjev. Zlasti je razveseljivo dejstvo, da pristopajo k društvu mladi čebelarji. Občni zbor je ravno zaradi tega zaupanja dobro uspel. Huda doba nezaupanja, ki je povzročila mnogo moralne, pa tudi materialne škode, je verjetno za nami. Društveni funkcionarji priznavajo, da še ni vse urejeno. Postopno vsako leto pa se bomo bližali cilju. Tako bomo uredili kataster pasišč, posredovali pri odkupu in zamenjavi voska, voščin in medu, nakupili nekaj orodja, pomagali mlajšim, ustanovili pionirske sekcije po šolah, itd.

Po občnem zboru Zveze so si delegati ogledali čebelarški muzej, po kosilu pa so napravili z avtobusom, ki jih je pripeljal iz Ljubljane, izlet v Breznico in Vrbo. Na sliki jih vidimo pred Prešernovo rojstno hišo v Vrbi

Za vse to pa je treba mnogo žrtvovati, treba je denarja ter strnjениh vrst vseh čebelarjev. Pri strokovnem izobraževanju je treba še posebej omeniti, da se je od 18 članov naročilo na knjigo Sodobno čebelarstvo II. del kar 14 članov ene izmed naših družin.

Na podlagi živahne razprave so se izkristalizirale smernice za nadaljnje delo. Čebelarjem bo treba nuditi poleg moralne podpore še nekaj materialne pomoči. V splošnem so vsi govorniki priznali, da je delo v redu potekalo in da zasluži odbor priznanje članstva.

Slednjič je zastopnik Zveze, tov. profesor Senegačnik pojasnil nekatera vprašanja, ki smo jih načeli v razpravi, narkar je eno uro in pol predaval o splošnih in najnujnejših opravilih v čebelnjaku od avgusta dalje do prestavljanja in rojenja. Navzoči so pozorno sledili njegovim izvajanjem. Po predavanju je tovariš Senegačnik odgovoril še na vprašanja o uporabi novih panjev, o pridobivanju matičjega mlečka itd. Ves občni zbor je bil ena sama marljiva čebelja družina in niti opazili nismo, kdaj je minilo poldne.

Po izrečeni zaupnici je bil soglasno izvoljen v glavnem isti upravni in nadzorni odbor.

Sprejeti so bili še sklepi za nadaljnje delo, ki jih je bilo obilo in ki bodo zahtevali mnogo časa in naporov. Najvažnejši med njimi bo vsekakor izvedba »Čebelarškega dneva«, ki bo v začetku maja v Radečah. Dopoldne bo predavanje o pridelovanju matičjega mlečka in cvetnega prahu pri čebelnjaku tovariša Pražna, nato pa predvajanje filma o življenju čebel. Po skupnem kosilu bo izlet k čebelnjaku v Jagunjenico, kjer bomo pod cvetočim drevjem ob šumenju čebelic malo pokramljali. Predavanje bo imel ta dan zopet tov. Senegačnik.

Občni zbor je v celoti uspel in utrl pot v srca naših mladih čebelarjev.

Oton Mikulič

ALI JE TO ČEBELARSKO?

Poznam fanta, ki je pred dvema letoma kupil čebele v kranjiču. Z očetovo pomočjo je zgradil lep majhen čebelnjak, vanj postavil panj in poslej vedno posedal tam v bližini. Čebelnjak je bil v okras vrta, čebele pa v fantovo veliko veselje.

Prišla je zima, za njo pomlad in poletje. Družina v panju je lepo napredovala. Sredi junija se je začela pripravljati na rojenje, kar je fanta zelo

razveselilo. Hkrati pa ga je skrbelo, kako bo ulovil roj, saj kot začetnik tega posla ni bil vajen. Za vsak primer je pripravil dva prazna kranjiča.

Nekega sončnega dne so se začele čebele trumoma usipati skozi žrelo panja. Kakor hudourni oblak so hrumele nad vrtom, se dvigale proti modremu nebu in veselo krožile okoli čebelnjaka. Nato so se utrujene usedle na vejo bližnje jablane in tam v obliki velikega grozda obmirovale.

Mati je prva opazila roj. Zagnala je vik in krik kakor ob požaru in razburila vso hišo. Fantu je srce od veselja burno utripalo, toliko poguma pa le ni imel, da bi splezal na jablano in ostrel čebele v panj. Zato mu je kar prav prišel materin nasvet, naj skoči k bližnjemu čebelarju in poprosi za pomoč. Čebelarja tedaj ni bilo doma, ko pa je njegova žena slišala, za kaj gre, je planila pokonci: »Kaaaj? To je pa gotovo naš roj! Ze tri dni ga lovimo, a nam je vedno ušel tik pred nosom. Zdaj ga bom naposled le dobila v pest.« To rekši je pograbila najbližji zaboj in kakor burja zdrvela iz hiše, fant pa, ki ga je stiskal čuden strah, je stekel za njo.

Medtem se je pred jablano nabralo precej radovednega občinstva, še več pa jih je prišlo, ko je tjakaj pridrvela čebelarjeva žena z zabojem v roki. Na ves glas je začela prepričevati ljudi okoli sebe, da je to njen roj, ki ga je že toliko časa z možem zaman lovila. »Pomislite ljudje božji,« je vpila, »cel kilogram pantakana sem porabila, ko sem ga hotela pregnati iz neke špranje v drvarnici, kamor se je usedel. Pa mi jo je tistikrat vseeno popihal.« Njeno gostobesedno prepričevanje je tako zmedlo domače, da se ji sploh niso mogli postaviti v bran in je vse kazalo, da je roj zanje zgubljen. V zadnjem trenutku se je na prizorišču pojavil čebelar iz okolice. Ko je spoznal položaj, je velel odpreti fantov panj in presenečeni čebelarji po določenih znakih, ki jih je našel v gnezdu, dokazal, da roj ni njen. Razen tega je visel tako blizu čebelnjaka, da je bil vsak dčvom izključen. Poražena se je morala ženska umakniti s praznim panjem. Čebelar je nato roj ogrebel in ga usadil v enega izmed že pripravljenih kranjičev v fantovem čebelnjaku.

Deseti dan po tem dogodku je čebelja družina znova rojila. In kakor bi bila

popovbljena, je od nekod pridrvela soseda, tokrat za spremembo v družbi svojega moža, ki je nosil s seboj prazen kranjič na drogu. Se preden so se domači znašli, je bil roj že v njegovem ogrebniku. Zdaj je nastopil fantov oče. Beseda je dala besedo, nastal je vrišč in pesti so se začele grozeče dvigati. Prišel je miličnik in skušal spor poravnati. Na srečo se je spomnil, da je njegov komandant tudi čebelar, pa ga je koj telefonično vprašal, kaj naj stori. In res je slišal iz slušalke tole rešitev: »Stresite roj na rjuho, poiščite matico, jo uničite, potem pa boste že videli v kateri panj se bodo čebele vrnile.«

Čebelar in njegova žena sta spoznala, da je treba odločno nastopiti, sicer bo sta ob roj in čast. »Ne,« sta rekla. »Mattice pa ne bova morila. Odrekla sva se že enemu roju in zdaj naj bi zgubila še tega. Ta je pa dobra.« Pograbila sta polni ogrebnik in odšla, ne da bi še koga pogledala.

Miličnik je bil brez moči. Le skomignil je z rameni in obupanim staršem izjavil, naj tožijo, nakar je tudi on odšel. Po tem dogodku se je v fantu zgodila čudna sprememba. Kakor je prej čebele ljubil, jih je zdaj skoraj sovražil. Njihovo brenčanje pred čebelnjakom ni več napolnjevalo njegovega srca z veseljem, ampak z žalostjo in spomini na neljubi dogodek.

Vse, kar sem tu napisal, je resnično. Imen nisem navedel, ker nočem nikogar spraviti ob dober glas. Vendar pa želim, da bi ta dopis bral tudi tisti, komur je namenjen. Vem, da svojega dejanja ne bo skušal popraviti, morda pa se bo vsaj pokesal.

Franček Šivic

ENA IZMED KIRARJEVIH

Velečebelar Kirar iz Šentpetra pri Mariboru je prišel na občni zbor Zveze v Ljubljano, a je bil očitno slabe volje. Usedel se je v kot in se ni za nikogar zmenil, kar ni njegova navada.

— Zakaj se pa tako kisko držiš, ga je ogovoril predsednik Zveze.

— Saj se lahko, je zabundal Kirar. Nekdo mi je ukradel panj čebel.

— Pojdi, pojdi! Kaj pa pomeni zate panj čebel, če jih imaš nad štiristo...

— No, saj se ne jezim zato, ker mi je panj ukradel, ampak zato, ker mi je ukradel najboljši panj. Tat bo res mislil, da se ni obrnil na pravo firmo. Za ugled gre, prijatelj!

POROČILO ZA MAREC

Prva, a še bolj zadnja dekada sta bili topli. Druga mesečna tretjina je bila precej hladna. Prevladovala so nizke dnevne temperature in močna oblačnost. Nekaj dni je deževalo, predvsem na koncu meseca. 11. marca je zapadlo nekaj snega, ki je ležal dva dni.

Tudi marec je bil letos zelo ugoden za razvoj čebel. Izletnih dni je bilo povprečno 19,2, in to večina v 1. in 3. dekadi. Tehtnica je razmeroma malo padla, ker so čebele prinašale obnožino in tudi že nektar. V 3. dekadi kažejo nekatere opazovalnice dvig tehtnice (Dražgoše, Rogatec, Selnica ob Dravi), kajti proti koncu meseca so ponekod že cvetele zgodnje vrste sadnega drevja (marelice, breskve, ringlot, češplje).

Bučkovci-Videm ob Ščavnici: 23. marca. Zalega je na 2 do 6 satih. Zimsko mirovanje je trajalo 50 dni (od 28. XII. do 15. III.).

Pušča-Bistra: 5. marca je bila zalega na 1 do 3 satih. Poraba hrane je bila zelo majhna. Kljub temu, da je bilo v zimski zalogi 30 % hojevca, so družine dobro prezimile. Na Visu, Hvaru in Braču je bila dobra paša na rožmarinu. V mnogih krajih Dalmacije je povzročila nose mavost veliko izgub.

Kraj opazovalnice	Donos ali poraba v			Skupno pridobil ali porabil dkg	Srednja mesečna toplina °C	Dnevi			Sončni sij v urah
	I.	II.	III.			izletni	deževni	s snežno odejo	
	mesečni tretjini dkg								
Breg—Trzič	— 50	— 30	— 70	—150	+ 7,9	15	7	3	110
Dražgoše—Sk. Loka	— 80	— 30	+110	—	+ 4,3	13	13	6	89
Žerovnica—Postojna	—175	—55	— 45	—275	—	14	10	2	86
Krka—Stična	—	—	—	—	—	21	9	2	67
Novo mesto	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sv. Lovrenc na Pohorju	— 70	—65	— 80	—215	+ 7,9	17	5	7	116
Sv. Lovrenc na Drav. p.	— 70	—45	— 30	—145	+ 6,9	23	7	3	118
Dobova—Krško	— 40	—40	— 40	—120	+ 6,6	17	2	—	114
Rogatec	— 30	—	+ 40	+ 10	+ 8,6	24	4	2	82
Ribnica na Pohorju	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Cezanjevci—Ljutomer	— 50	—	— 90	—140	+ 8,2	20	8	2	64
Pristava—Ljutomer	— 50	—30	— 15	— 95	—	21	4	3	148
Bučkovci—Videm ob Ščavnici	—100	—50	—100	—250	+ 7,5	25	—	3	131
Prosenjakovec—M. Sobota	— 30	—20	— 60	—110	+ 8,5	22	6	3	123
Lendava	—	—	—	—	—	23	5	2	109
Selnica ob Dravi	— 10	—40	+ 65	+ 15	+ 5,1	18	6	2	100
Logatec	— 60	—60	— 80	—200	+ 5,7	—	—	—	—
Bilje—Renče	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pušča—Bistra	— 70	—75	— 60	—205	+ 7,1	18	7	1	130
Ljubljana	—	—	—	—	+ 7,8	—	15	2	80
Povprečki	—	—	—	—134,3	+ 7,1	19,4	7,2	2,7	102,9

KAKSNA BO LETOSNJA PAŠA NA SMREKI IN HOJI

V preteklem tednu so nam sporočili iz Savinjske doline, z Gorenjske in drugih krajev v oklici Ljubljane, da obletavajo čebele smreko. Ugotovili smo tudi na raznih drugih mestih, da izloča mano velika smrekova lekanija. Ta ušica se je razvila letos vsaj 10 dni prej kot po navadi. Najizdatneje izloča mano, preden odlaga jajčeca, kar traja 14 do 20 dni. Nekoliko kasneje se razvije mala lekanija, ki utegne podaljšati zgodnjo smrekovo pašo do konca junija. Mali kapar je razširjen tudi na hoji. Na zgodnje izločanje vpliva neugodno hladno in deževno vreme.

Kakor hitro ugotovimo, da se pojavlja na iglavcih mana, je umestno, da v izletnih jutrih družine krmimo na zalego. Kasneje je treba prepeljati panje na smrekovo pašo v višje lege. Pri tem upoštevamo, da se za vsakih 100 metrov više nad morjem zakasni razvoj ušic za približno 3 dni. Pri 400 metrih višje nadmorske višine nastopi potemtakem medenje za kakih 15 dni pozneje.

Na zgodnje medenje v maju in juniju želimo opozoriti čebelarje zlasti zato, ker računamo, da bo paša na hoji v juliju in avgustu nastopila v manjšem obsegu kot v preteklem letu. Pri tem se opiramo na primerjave o medenju jelke v prejšnjih 50 letih. O tem razdobju sicer nimamo toliko natančnih poročil kot o preteklih treh letih, ko je Kmetijski inštitut Slovenije uvedel opazovanja na okroglo 30 gozdnih postojankah. Tako se je n. pr. pokazalo, da niti v letih 1922, 1928, 1938 in 1950, ki so znana po izdatni gozdni paši, niso bili dnevni in skupni letni donosi tolikšni kot v letu 1957, ko smo samo iz Slovenije izvozili nad 100 vagonov gozdnega medu. Če označimo množino pridelanega medu v 3 poletnih mesecih junij, julij in avgust leta 1957 s 100, smo v letu 1958 pridelali 15 in v 38-letnem povprečju 28 kg. Primerjave kažejo, da smemo letos v juniju pričakovati višji, v juliju in avgustu pa nižji pridelek.

V letu 1958 je bilo medenje lokalizirano večinoma na Rakitniško-Logaško planoto, vrh Nanosa, vrh Bolfenka in Šmartno na Pohorju. Podoben sporadičen pojav medenja na hoji je pričakovati letos.

Kakor prejšnja leta bo skušal Kmetijski inštitut po radiu in časopisu »Delo« opozarjati čebelarje na področja, ki bodo izkazovala izdatnejše donose. V poročevalsko službo bomo letos vključili poleg tega tudi pašo na šetrajcu v Liki, kjer smo ustanovili dve opazovalnici, in sicer eno v Gračacu in eno v Vel. Popini pri Malovanu.

Ing. J. Rihar,
Kmetijski inštitut Slovenije

OBVESTILO

Po sklepu občnega zbora Čebelarke družine Laze (Rakek) smo v mesecu aprilu letos postavili na železniški postaji Planina opazovalni panj. Ker se zavedamo, da moramo opazovalni panj vsak dan nadzirati in dajati natančna poročila o medenju hoje, opozarjamo vse čebelarje prevoznike, da v bodoče ne vozijo tja svojih čebel toliko časa, dokler ne bomo poročali o medenju.

Računamo z uvidevnostjo čebelarjev in upamo, da ne bodo obremenjevali naših travniških pasišč z dovozom ogromnega števila čebeljih panjev, ne glede na to, ali je ali ni pričakovati hojevega medenja, saj naša pasišča komaj zadostujejo za čebele domačih čebelarjev.

Čebelarstva družina Laze.

OPOZORIL

Opozarjamo čebelarke družine (približno 30 po številu), ki nam do danes niso poslale sezname naročnikov za Slovenskega čebelarja in še niso odvedle naročnine, da to nemudoma store.

TABLETE NOSEMAK

ima Zveza čebelarških društev zopet na zalogi. Vsaka tableta stane 33 din. Interesenti jih lahko naroče ali dvignejo osebno pri tajniku na Miklošičevi c. 30.

VEZAVA SLOVENSKEGA ČEBELARJA

Zveza čebelarških društev za Slovenijo prevzema tudi letos v vezavo lanske in druge letnike Slovenskega čebelarja. Oddati jih je treba tajništvu na Miklošičevi cesti 30.

PRODAM

lesen čebelnjak z desetimi naseljenimi Až-panji. — Leopold Setnikar, Glinice 24, Sentvid nad Ljubljano.